

L'ESTRELLA

de Mallorca

ANTIC S'ARENAL DE MALLORCA

EL DIARI DELS MALLORQUINS

ANY XV. NÚMERO 340

1 DE JUNY DE 1996

PREU: 200 PTS

anys lleials a Mallorca

Joan Lluís Gamundí denuncia: Corrupció a Es Crèdit Dimissió per al seu president

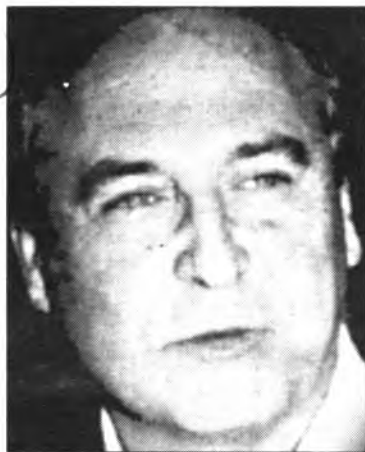
L'honor del Banc de Crèdit Balear en dubte



Miquel Nigorra Oliver, el denunciat.

Per que?

(vegeu pàgines centrals)



Joan Lluís Gamundí, el denunciat.



Antoni Artigues i Josep Palau i Fabre, a la carretera d'Alaró a Consell el març d'enguany. Palau i Fabre va venir a Mallorca amb moriu de l'estrena d'una obra seva a càrrec del grup de teatre de Magisteri. Aquesta obra serà interpretada dia 16 de juliol a Barcelona.



És la Societat Musical Instructiva Santa Cecília, de Son Rapinya, de recent constitució, la qual per Pasqua Florida oferiren un concert dins l'església del poble, on el rector va procedir a la benedicció del seu estendard.



És la directiva de l'Associació de Persones Majors de sa Vileta: Francisco Gallardo, president, Ramon Cortada, secretari, i Maria Frau, tesorera, els altres són vocals. Una associació ben dinàmica que ha organitzat exposicions de plantes i flors aquest mes de maig passat; una exposició de treballs manuals el mes de juliol durant les festes patronals en honor de sant Jaume i santa Anna; el mes d'agost celebren la festa dels néts i dels padrins. Fan treballs manuals dues vegades a la setmana, tres horabaixes de bingo, els dissabtes ball o conferències, excursions els diumenges, un bon sopar per cap d'any... Van visites als socis malats, gestionen amb l'administració qualsevol problema dels seus associats... Ara fa catorze anys que es va fundar aquesta associació, que va tenir el seu local social primer al local parroquial i ara fa sis anys es mudaren al local del carrer de les Oblates, que és propietat del Govern Balear i està patrocinat per Sa Nostra.

SUMARI

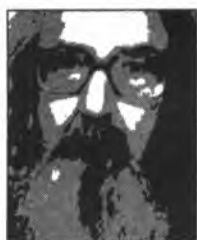
- 2 Foc i Fum
- 3 L'esperit republicà
- 4 L'antifranquisme
- 6 Parlem clar i llampant
- 7 País València
- 8 Mahatma Gandhi
- 9 Ball de bot
- 10 Espanya, mal negoci
- 11 Galeria de fantasmes
- 12 Miquel Nigorra
- 18 Literatura a Mallorca
- 19 La màfia a Mallorca
- 21 Antoni Esteve Corró
- 22 Cuina de na Tonins
- 23 Gloses



En Rafel Lluna, del Club de Tennis Son Verí Nou, amb el campió de tennis Carles Moyà i alguns alumnes de l'escola de tennis de Barcelona amb motiu del trofeu Comte de Godó.

Recorda! Quan hakis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

Especial dedicat a Son Rapinya, sa Vileta, Son Roca, Can Valero, Son Armadans i el Poble Espanyol. Si vos ha agradat, telefonau al 26 50 05 i el vos enviarem cada quinze dies.



Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

• El passat dia 23 d'abril, dia nacional de Leoun, unes 2.000 persones es concentraren a la plaça de sant Marcos de León per a sol·licitar l'autonomia lleonista o cridar eslògans contra el president de la Junta de Castella Lleó, Juan José Lucas. Mentre la banda de música sonava l'himne de Leoun, els leonistes, feien voleiar les banderes alhora que cridaven "Lucas cabrón, fuera de León". Les pancartes que portaven deien "Noi són leoneses, són hijos de puta", i "Martín Vila traidor, vendiste León". Des de Mallorca, demanam llibertat per a Lleó i ens solidaritzam amb els lleonesos contra l'Estat castellà.

• A partir del passat dia 25 d'abril, data amb que es commemora la batalla d'Almansa en què els castellans envaïren el País Valencià, el Canal 33 es veu a tota la terra valenciana. Això ha estat possible gràcies a l'esforç d'Acció Cultural i a molts de valencians que han pagat. Acció Cultural del País Valencià pensa que servirà d'estímul al Canal 9 per a la seva normalització lingüística, que avui és del 25% i perd audiència de cada dia per aquest motiu. Enhorabona, valencians! Si tenim la nostra televisió, el país és nostre!

• En Vicente González Lizondo, president del Parlament valencià, va aprofitar l'acte institucional del 25 d'abril per recordar la divisió de València en províncies i la seva ocupació militar, la implantació dels usos i costums i lleis castellanes, la substitució de l'idioma valencià pel castellà, la desaparició de les Corts Valencianes com a símbol de llibertat política i d'identitat nacional... També va recordar que encara no s'ha derogat el Decret de Nova Planta promulgat per Felip V, ni han tingut temps per plorar als maulets que moriren a la batalla d'Almansa. En Lizondo va consagrar les Corts valencianes com a "bressol del parlamentarisme europeu". Llavors va venir l'hora de cantar i tot va tornar a la realitat amb l'himne nacional que diu, en foraster, allò de: "ofrendar nuevas glorias a España". Desconcertant.

• Ventura Rubí és, també per a mi, el Luis Roldán de Sencelles. Ricard Colom. Castelló de la Plana.

• L'Organització de Consumidors i Usuaris (OCU) ha denunciat la informació "confusa" que rep l'usuari sobre tarifes i usos de telèfons mòbils i ha advertit que una trucada urbana a través del mòbil resulta 23 vegades més cara que una des d'un telèfon normal (i això també quan trucam al telèfon mòbil des d'un telèfon normal). Les dues companyies operadores d'aquest tipus de telefonia, Telefónica (Movistar i Moviline) i Airtel, pretenen convertir el telèfon mòbil en "una necessitat, mitjançant campanyes publicitàries molt agressives que indueixen a l'engany", va assenyalar el portaveu d'aquesta organització, Josep Maria Múgica. En aquet sentit, va criticar que no s'informa clarament dels costos per trucada a curta distància i de la seva cobertura. És clar que ofereixen aparells per deu o quinze mil pessetes i que hi ha entitats que els arriben a regalar. Amb el que costen les cridades! Deixau el telèfon a ca vostra i telefonau pel telèfon normal quan hi arribeu, i no faceu el colló.

• Jo també dic que en Ventura Rubí és el Roldán de Sencelles. No fa molt de temps, li vaig dir "Socio navajero" per l'assumpte de l'institut del Pla de Mallorca. Andreu Mates i Jaume. Sineu.

• L'Institut d'Estudis Baleàrics està registrant en cassets diversos poemes de les Balears recitant els seus poemes. Quan hagi finalitzat el període d'enregistraments, les cintes, d'una hora de duració, seran distribuïdes pels centres escolars. Aquesta iniciativa va sorgir d'una conversa entre el desaparegut Josep M. Llopart de la Peña i Lluís Aspiroz, que dirigeix el projecte. Llopart va suggerir una llista d'uns trenta poemes insulars per al projecte i fou el primer a enregistrar la seva veu. La primera entrega de *Temps de poesia, els poemes insulars en la seva veu*, que és el títol de la col·lecció, sortirà abans del dia primer de juny i,



Na Mercè Ferrando, de Son Roqueta, és la campiona d'Espanya en categoria júnior de natació amb aletes. També té sis rècords en categoria estatal. Ara, aquest més de juny es fa el campionat de l'Estat espanyol en categories júnior i sènior a sa Pobla. Na Mercè hi participarà en totes dues categories.

entre altres poemes, hi està prevista la participació de Blai Bonet, Bartomeu Fiol, Biel Mesquida, Antoni Vidal Ferrando, Jaume Santandreu, Àngel Terron, Miquel Bezares i Miquel López Crepí.

• Jo també afirm i dic que en Ventura Rubí és el Luis Roldán de Sencelles, i a més una paparra que xucla l'aigua del poble per guanyar quatre doblers. Joan Quetgles. Ciutat de Mallorca.

• La marca de l'esclau és parlar la llengua dels seus amos (Tàcit). Els castellans ha fet de llur idioma un instrument de servitud i domini respecte d'altres pobles. Els catalans hem de fer del nostre idioma un instrument d'identitat i llibertat.

• Jo també pens que en Ventura Rubí és el Roldán de Sencelles. Bartomeu Mestre i Sureda. Establiments.

• Autogovern vol dir INDEPENDÈNCIA. Mallorca, les illes Balears i Pitiüses, som una colònia d'Espanya i tenim dret a la INDEPENDÈNCIA. Els Països Catalans som una Nació, i no hem de menester per res que ens comandin de Madrid. Madrid lladre!! Cap a les mans foradades de Madrid se'n van cada any 15.000 milions de pessetes que ja no tornen. I de Madrid rebem una sanitat tercermundista, carreteres africanes, transports públics pocs i cars, una canalització d'aigües amb pèrdues i depuradores insuficients, etcètera. A més, Espanya vol ofegar la nostra llengua amb cinc canals de televisió (TVE, TV2, Tele 5, Antena 3 i Canal Plus) i un caramull d'emissores de ràdio en foraster, i ens nega les competències d'educació. Si estàs cansat que Espanya ens apliqui la llei de l'embut, que com més va més s'embruta, si vols posar la directa, uneix-te al Lobby per la Independència. Apartat de correus núm. 531, 07080

Ciutat de Mallorca. Aquest manifest fou repartit massivament a la plaça Major de Ciutat durant la manifestació per l'autogovern del passat dia 18 de maig.

• Jo també dic que en Ventura Rubí és el Roldán de Sencelles. Beatriu Defoix i Barcons. Ciutat de Mallorca.

• A una adrogueria de sa Vileta hi han anat a comprar litres de dissolvent per esborrar pintades antimallorquines a les parets de xalets habitats per mallorquins. La xenofòbia d'alguns forasters és intolerable. Mallorca els ha donat tot el que tenen i ho haurien de reconèixer.

• El president del govern balear Cristòfol Soler és un bon mallorquí. Declara en català davant el jutge foraster que ha de menester intèrpret per entendre'l. La gent de L'ESTEL fa el mateix quan els duen a la barra.

• Segons ens contà sor Maria Fornés, que n'és la superiora, el convent de les monges de la caritat de Son Rapinya fou fundat fa 102 anys per sor Joaquina Bauçà, sor Paulà Gaià i sor Sofia Llabrés. Els primers anys, aquest convent depenia del de sa Vileta i tenia escola de pàrvuls i infermeria. Actualment és el convent de les germanes majors i l'habiten denou monges.

• Sabíeu que els residents a Mallorca no paguen res per entrar al Poble Espanyol? La gent de tots els altres indrets del món paguen 500 pessetes, mentre els mallorquins no paguen res. Idò a visitar aquest "tros d'Espanya" de Son Armadans, amb places i carrers estrets, ple de restaurants, cafès i botigues que constrüen uns empresaris que estiraren el braç més que la màniga, i com que no pogueren pagar les obres, les caixes espanyoles confederades i les mallorquines Sa Nostra i La Caixa es feren càrrec dels deutes i se'l feren seu.

• N'Andreu C. i en Miquel B., tots dos d'Alaró, han interposat una denúncia als jutjats de Ciutat per una presumpta agressió que patiren per part d'un membre de la Guàrdia Civil de Binissalem. Els joves foren detinguts després d'un control de documentació divendres passat. Segons expliquen, foren traslladats al quarter de la Guàrdia Civil de Binissalem i allí un dels agents va agredir els detinguts. Han presentat un document mèdic en el qual s'estipulen les lesions que suposadament va provocar el membre del cos armat. L'advocat dels dos joves és en Miquel Mas i Costa. Nosaltres, per si un cas, no anirem durant una temporada devers els pobles de la Serra perquè ho consideram perillós per a la nostra integritat.

• Jo també pens, i dic, que en Ventura Rubí és el Luis Roldán de Sencelles. Josep Palou i Mas. Ω



Damià Pons, president comissió de Cultura del **La normalització del forçament implica la lada del castellà.**

ΩΩΩ

Joan Miralles, catedrà Filologia Catalana a la **Som un país que en gra funciona mitjançant de si no fos així difícil avançaríem, sobretot q ha tants de perills, ja cionals, derivats d'una ca genocida per pa l'Estat espanyol con llengua catalana.**

ΩΩΩ

Sebastià Verd, periodista **tots els països del món senyament de la llengua obligatori. En circumst normals i a països civ cap persona no pot d'aprendre a llegir i a re en la seva llengua. E vi aquí, nosaltres, apel voluntarisme.**

ΩΩΩ

Joan Barceló, director de Política Lingüística **guany gastarem 480 r en política lingüística. ha gent, aquí i a Madrid es dedica a llevar-nos l**

ΩΩΩ

Neus Picó, presentadora **visió: A Catalunya un grant arribava i s'intè Allà no s'hagués atrevit dir "háblame en crisi com aquí a vegades pas**

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí: **Si cosa funciona bé a E és el Ministerio de Hac**

ΩΩΩ

Ruiz Collado, periodista: **rà d'analitzar en profi per què Josep Piqué, f ministre d'Indústria i gia, tenia fa quatr també la cartera de T i en el darrer momen han robat els madriler**

NOTA: Com a conseqüència del rebombori causat per les columnes Han dit..., De bona font, Sabíeu què...?, Forasterades, Pugen i Davallen, i davant possibles demandes judicials, d'ara endavant es responsabilitzen d'aquestes seccions Josep Palou i Jaume Sastre.

L'ESTEL de Mallorca
INFORMA
INFORMA
INFORMA



L'esperit republicà

EN JOAN QUETGLES, professor de Filosofia

Els crims contra la humanitat de l'Església Romana (II)

Faig un aclariment sobre la intencionalitat d'aquesta sèrie d'articles. En primer lloc, que els crims a què m'referesc són prou coneguts, i jo no faig cap tipus de nova interpretació de la Història; em faig estat la historiografia solvent i no coneguda. Tampoc pretenc, de cap manera, fer un simple recordatori i condemna moral dels delictes. No. La meua intenció és centrar a posar al descobert les pràctiques perverses actuals dels hereus d'aquella totpoderosa Església de Roma d'any en any. El gran Poder de la Roma actual continua incidint molt negativament al Sud, i, de manera especial, a l'Estat espanyol i contra els interessos socials i nacionals de Catalunya. Basta observar que els llibres de text fan de manera que amaguen als estudiants la realitat dels crims i les conseqüències que se'n deriven. Així, doncs, passo a considerar el:

1. Crim contra la Ciència. Durant segles, l'Església Catòlica ha mantingut un rígid monopoli del Saber i del que ells anomenaven "Ciència". Les Universitats no solament eren controlades ideològicament pel romà, sinó que el papa i els ordes religiosos provenien directament les càtedres universitàries, de manera que un doctor o catedràtic que no fos are o capellà era una excepció i no ve als llibres de text hispànics del període socialista; al contrari, donen a entendre que l'Església de Roma féu importants aportacions a la "ciència". No es conformava amb la propietat directa del Poder material per al control ideològic. Roma va establir una vasta legislació de persecució per motius

ideològics, on s'inclouia el "crim" contra la Ciència oficial de la Universitat catòlica. La Inquisició romana va establir un tribunal especial on es seguien causes penals contra filòsofs, teòlegs i teòrics de la Ciència. Nombrosos tribunals, tribunals molt ben dotats, els fiscals i jutges dels quals eren la flor i nata intel·lectual de la "Ciència cristiana".

Els decrets de condemna intel·lectual del Sant Ofici eren severíssims, fins al punt que incloïen penes de presó, les tortures i la pena de mort i tot. Dins l'Imperi Romà catòlic es va bastir una immensa xarxa de policia de les idees. Varen establir el famós *Index Librorum Prohibitorum*. A part de la condemna imposada a l'autor "anatemitzat", hi havia una legislació que amenaçava a aquell que s'atrevis a editar un "llibre prohibit". L'amenaça s'estenia als distribuïdors, als llibreters, als compradors privats i als professors que en fessin divulgació de les tesis del llibre. (Heu de saber que Roma, al dia d'avui, manté vigent les llistes de l'*Índex*.)

D'entre els milers de processos que es seguiren per motius de "pecat contra la Ciència", només faré una breu referència a casos ben coneguts. Citaré el cas de Guillem d'Occam, frare franciscà, el filòsof renovador, precedent del que seria l'Empirisme britànic que fou denunciat a la Inquisició i que va patir un procés que s'allargà més de deu anys. Per primera vegada, un pensador catòlic s'atrevia a posar en crisi la Filosofia aristotèlico-tomista, base de la "ciència" oficial romana.

La condemna a la foguera del frare Giordano Bruno acusat de panteisme va commocionar el món intel·lectual europeu del sis-

cents. Per la seva tràgica fi, es va convertir en símbol de la llibertat de pensament.

Com sabeu, Galileo Galilei, malgrat la seva gran fama i les precaucions que va prendre, fou obligat pel Sant Ofici a fer una ostentosa declaració de rebuig de l'error copernicà i de que realment la Terra era immòbil. Es tractava d'evitar la tortura i la condemna a la foguera. Aquesta repressió bestial de Roma contra l'aparició d'una Física realment científica fou una guerra perduda de bon començament. El prestigi intel·lectual de l'Església Romana, mantingut a cops de violència, es va esfondrar definitivament, i ja mai més -benhauradament- ha tornat a aixecar el cap.

Permeteu-me només dues consideracions:

1a. Que encara ara hi ha llibres de text, aprovats pel MEC socialista, que fan una explicació de justificació del catolicisme. He de citar el llibre d'Ha. de la Filosofia d'En José Manuel Cerdón, Ed. Anaya, on encara s'atrevien a dir coses com aquesta: "Galileo Galilei...de caràcter orgullós i immoral (va tenir tres fills de la seva amant Marina Gamba), contribuï activament a engrossir l'*Índex de Llibres Prohibits*..."

2a. La incapacitat de l'Església de Roma per a entrar dins la modernitat. De tant en tant, qualche frare o qualche bisbe, té tendència a intentar demanar perdó pels monstruosos crims de l'Església catòlica. Però la plana major romana ho impedeix. El Romà no pot renunciar a una estratègia de Poder milenària sense que signifiqui la seva autodestrucció. M'explíc. El llibres

de text catolitzants contraposen la teoria de Galileo a la del cardenal Bellarmino que defensa la Física aristotèlica. Allò que no diuen els llibres de text i allò que els romans amaguen és que aquest Bellarmino, aquest jesuïta, fou un gran príncep intel·lectual de l'Església, que fou el general que conduïa la guerra contra la Ciència, que fou el que dirigí els processos contra Galileo, Giordano Bruno i Campanella i que, sobretot, fou declarat sant pel Papa. I que ara figura al santoral com a sant Robert Bellarmí! Un que va cometre crims contra la Humanitat i és al Santoral!

Els no poden rectificar. Haurien de dir que En Roberto Bellarmino no és sant, que el Papa es va ofuscar i va errar. I que el dogma de la infal·libilitat del Papa en matèria de fe i de moral és un fals dogma. I també es veurien obligats a considerar que el procedir de l'Església Romana més aviat ha estat nefast i criminal. Ells continuen allà on estaven. Amb una diferència essencial: que així com abans exaltaven els seus crims com si fossin el triomf de la Cristiandat, ara, d'amagat, van com esperitats, tractant d'amagar la veritat històrica. De totes maneres, pens, tenen la guerra perduda.

Aprofito l'avinentosa per dir que els atacs contra la unitat de la llengua catalana que apareixen als llibres de text d'importants editorials tenen a veure amb el tema que deia al principi de l'article. Les editores denunciades -S.M., Anaya i Hill-McGraw- pels sindicats d'ensenyants de Catalunya -i els primers, els de València- estan lligades directa o indirectament amb el Poder catòlic romà. Ω



Francesc Cabana, economista: **Els ministres catalans acostumen a estar acomplexats i a fer esforços perquè no es noti el seu origen, que els recorden contínuament.**

ΩΩΩ

Emilio Lamo de Espinosa, catedràtic de sociologia madrileny: **Tan poc és el que ha aconseguit CiU que s'ha de sospitar o que la seva victòria és simbòlica, o que hi ha pactes desconeguts.**

ΩΩΩ

Josep Maria Matamala, conseller nacional de CiU: **CiU ha enganyat els seus electors. El partit pagarà aquest acord.**

ΩΩΩ

Pere Muñoz, secretari del grup municipal PSM-Palma: **M'indigna veure immigrants que duen vint anys a Palma i continuen parlant en castellà. Aquests sí que es mereixen que se'ls titlli de forasters! Aquest qualificatiu no duu implícit cap insult. A qualsevol terra, els que s'encaparroten a diferenciar-se dels nadius són forasters. Així de clar.**

ΩΩΩ

Joan Guasp, escriptor: **La llengua s'ha posat a córrer de bell nou. De moment encara és una reivindicació, però arribarà el dia que no caldrà i tot plegat es convertirà en un homenatge multitudinari, el millor dels quals serà l'ús massiu i quotidià.**

ΩΩΩ

Jordi Pujol: **Jo no som el Bossi espanyol.**

DESTIL·LERIES

MOREY

AM



FÀBRICA DE LICORS
c/ 16 de juliol, 54
Poligon Son Castelló
Tel. (971) 75 67 07 - 75 69 79
Fax (971) 75 00 33
07009 PALMA DE MALLORCA

Aquesta és l'autèntica **ESTRELLA de Manacor**

L'ESTEL de Mallorca

EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA



filmació PC i Mac
Barrera, 54 • Tel. (971) 73 26 51
07014 Palma de Mallorca



Canyamel Mobles i complements

Faust Morell, 10 • Tel. 46 57 33
07005 Ciutat de Mallorca

PERSIANES SALAS

persianes de plàstic i alumini
portes plegadisses • venecianes
cortines de fantasia
Fusteria d'alumini

c/ Francesc Martí Mora, 41
Telèfon 45 48 66 • 07011 Palma

DONA i FORMA

Pilar Martín Esteticista & Naturòpata

c/ Llac Quatre Cantons, 10
baixos-A
07013 Son Rapinya
Palma de Mallorca
Tel. 79 34 79

L'antifranquisme a Mallorca (1950-1970). II part



Anys 60-70: la lluita contra la reaccionària "cultura" del franquisme (II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Per una subjectivitat autènticament revolucionària

¿On trobar de nou el plaer d'una subjectivitat autènticament subversiva? Intuíem que prendre partit per la vida era prendre posició política. Els embrionaris partits d'aleshores (que es movien dins del camp de l'obrerisme més simple i estret: lluites per augment de sou, per un dia més de vacances, etc) oblidaven aquest camp cabdal de la dominació de les classes explotadores damunt del poble: el de la ideologia, el de la cultura (estris per a la defensa d'una desfasada concepció del món o per a bastir el fonaments d'una nova civilització). No volíem un món en què la garantia de no morir de fam equivalgués al risc de morir d'avorriment. Ens feien por tant els comissaris de dreta com els de la pretesa "esquerra". Tornàvem a Marx. Per a Karl Marx, l'art era una prolongació del treball, una de les formes de "humanització de la natura", de la reconstrucció del món segons un pla humà. El treball era la porta a la sortida de l'animalitat. Allò més peculiar del treball humà és que crea, damunt de la natura, una altra realitat específicament humana. El marxisme, deslliurat de les manipulades interpretacions de buròcrates i vividors del sistema soviètic o PCs oficials, ens ensenyava que l'art era una forma de treball i no una forma de coneixement. Per tant, no era un simple reflex o imitació de la naturalesa, sinó una creació de l'home. Transformant la natura —deia Marx— l'home es va transformant a si mateix. Era evident que ni la realitat ni el realisme podien ser definits d'una manera rígida, dogmàtica. No calia, doncs, parlar de "la fi del realisme", com deien els pseudocrítics a sou dels grans diaris del capital, els especialistes en la reproducció de la ideologia dominant des de la càtedra universitària, o el suplement cultural. No. El realisme no tenia ni té límits ni fronteres, perquè el seu constant desenvolupament no pot tenir mai fi, com tampoc té mai fi la tendència al constant avenç de l'home vers cotes cada vegada més elevades de superació i llibertat. La lluita per un realisme, per una expressió que donàs notícia exacta de la nostra època, dels somnis i espe-

rances de la nostra generació era —i és encara!— talment com emprendre un viatge vers l'inabastable, vers l'infinit, una aventura passional —la passió és allò més revolucionari, juntament amb la veritat— sens port definitiu d'ancoratge, ni darrera escala malgrat l'edifici s'aguanti damunt els prestigiosos noms de Stendhal, Tolstoi, David o Balzac. Noms que seran els fonaments de tots els avenços que aniran arribant a cop de revolta i canvis socials.

El feixisme prohibí tot el món literari català

El triomf del feixisme l'any 39, tant a nivell estatal com a Catalunya, havia estat funest per al desenvolupament de la nostra literatura. Tot el món literari en català fou prohibit. Joan Fuster, a *Literatura Catalana Contemporània*, escriu que "els narradors catalans formats abans de la guerra es mantingueren en els models habituals de l'Europa de l'època. Es tracta, amb poques variants, de l'anomenada "novel·la psicològica". Només de tant en tant, i de manera fugaç, amb detall o com a teló de fons, gairebé mai de ple, s'imposa la presència de les grans qüestions col·lectives que somouen el país". Salvador Espriu qualificava el "món" novel·lesc de Maurici Serrahima de "alta burgesia"; el de Xavier Benguerel seria el de la "burgesia"; Rafael Tasis expressaria l'experiència de la "petita-burgesia". La guerra contra el feixisme, la revolució a Catalunya, l'extermini de grans sectors del moviment obrer per part del PSUC estalinista (liquidació del POUM, assassinat d'Andreu Nin; atac del PCE i destrucció de les col·lectivitats agràries anarquistes a l'Aragó; fi de la inicial col·lectivització de les fàbriques a València, al Principat i quasi tota l'Espanya republicana) commou la nostra literatura. L'exili condicionà dramàticament tot el seu posterior desenvolupament. El 1945 es publica a Mèxic *556 Brigada Mixta*, d'A. Artis Gener, "un bon reportatge de la vida a les trinxeres", segons Joan Fuster. *Unitats de xoc* de Pere Calders, *Diari d'un soldat* de Joaquim Casas. Més endavant hi ha dues novel·les cabdals que subratllen aquesta poderosa influència que representa la guerra i la

revolució en la nostra literatura. Em referesc a *Incerta glòria*, de Joan Sales, i la més coneguda *La plaça del diamant*, de Mercè Rodoreda.

Contra la dominació burgesa de les consciències (mitjançant la cultura i la ideologia)

Cap a començaments dels anys setanta —embarcats en l'extraordinària aventura de voler canviar el món— érem ja plenament conscients que la futura revolució havia de servir —a més d'alliberar la força de treball de l'esclavitud assalariada— per a alliberar tota la creativitat del poble ofegada per la implacable divisió burgesa del treball (uns neixen per a dedicar-se al treball físic, per a ser dirigits; altres neixen per a ocupar-se de les activitats intel·lectuals, per a dirigir). Aleshores els partits d'aquesta esquerra empegueïda de lluitar contra el capitalisme no qüestionaven cap aspecte de la dominació burgesa dels esperits i les consciències. Els mateixos que no desitjaven un art crític amb la situació establerta, un art al servei de l'alliberament social i cultural de la humanitat, també blasraven, per a fer-los oblidar, els inicials aspectes antiautoritaris de les grans revolucions del segle XX (el Mèxic Insurgent de John Reed, 1917 a Rússia —el mateix Reed en féu la més meravellosa i objectiva crònica històrica que mai s'ha fet d'un esdeveniment històric en el llibre *Els deu dies que trasbalsaren el món*— les insurreccions consellistes d'Alemanya i Hongria els anys 18-19; la Comuna de 1934 a Astúries; la guerra contra el feixisme a la península ibèrica; el despertar de la Xina sota el comandament de Mao Zedong; l'alliberament de les colònies a ran de l'exemple del disset a Rússia; la revolta hongaresa de 1956 contra la burgesia "roja" estalinista) restaven completament silenciades i ocultades pels historiadors afins als règims del socialisme degenerat de l'Est o del funcionariat cultural al servei de la superestructura ideològica capitalista.

La televisió capitalista: el sistema de control més barat i eficient de la societat

¿Què fer per a impedir arribar un dia al *Món feliç* de Huxley, al

Nosaltres de Zamiatin o al 1984 d'Orwell?. ¿Què fer per a impedir que l'art, la cultura, la psicologia, esdevenguessin, en mans del poder establert, els nous sistemes per a dominar el poble sense necessitat dels fusells i la repressió sagnant a l'estil de Franco, Pinochet o Videla? La televisió, la feina dels intel·lectuals promocionats pels grans mitjans de desinformació... ¿seria la nova policia, els "cans guardians del sistema" dels quals parlava Paul Nizan abans de caure combatent contra els nazis en els anys quaranta? Walter Benjamin, en el seu estudi sobre Baudelaire i les influències de les grans ciutats (París concretament) damunt els artistes, havia deixat escrites genials intuïcions. Els tècnics de la manipulació de les consciències diuen que un poble que veu una mitjana de cinc hores diàries de televisió esdevé dòcil com un xotet a les indicacions del Poder. Es votarà a qui digui el "Gran Germà" orwel·lià per la pantalla; es consumiran els productes que surtin per la televisió; es llegiran els llibres que recomanin els programadors de les consciències. Fa unes dècades... ¿es podia imaginar un control més barat i eficient de la societat? Fer intervenir la policia, apallissar manifestants, matar de tant en tant un obrer enmig del carrer, només es farà contra col·lectius marginals (àrabs, sud-americans sense contracte fix, obrers acomiadats i sense possibilitat d'indemnització o jubilació anticipada). Fins i tot les grans centrals sindicals, amb bona part de les seves direccions pagades per l'Estat, pacten contínuament amb la patronal o amb els representants d'uns estats que ja no volen enderrocar per a instaurar la societat justa i sense classes dels evangelis o del Manifest Comunista. Les grans masses de treballadors que resten fora del sistema productiu, els tres milions d'aturats que cobren puntualment l'assegurança d'atur, no exigiran mai més un canvi de sistema, un art nou, una forma diferent, més participativa, de fer política o d'entendre el món i la natura.

Els reaccionaris que parlen de la "superació" dels components revolucionaris del marxisme no escolten els crits d'odi i ràbia

contra el sistema que surten de Catalunya, Grozni o Sarajevo

Altra vegada ensopegam amb Gramsci i la seva anàlisi del paper dels intel·lectuals orgànics del sistema. ¿Qui deia que el component revolucionari del marxisme estava superat? ¿Qui afirmava que Kafka no era realista? En *La Colònia Penitenciarària*... ¿no sentim els gemecs, els crits, la desesperació, totes les humiliacions d'una humanitat crucificada a Hiroshima, Gernika, Auschwitz, Grozni o Sarajevo, la nostra pàtria, Catalunya, sense poder exercir el dret a l'autodeterminació? ¿Qui parla encara de l'art per l'art? ¿Ens arribaran a fer creure que la cendra és la norma del foc? Lukács defineix a la perfecció aquesta necessitat del realisme a superar les troballes dels novel·listes burgesos o aristòcrates del segle XIX —i pens concretament en Tolstoi i Balzac, ben coneguts i estudiats tant per Lenin (el primer) com per Karl Marx (el segon). Lukács ens en parla extensament a *Realisme crític i avantguarda* quan defineix els conceptes cabdals de la decadència cultural burgesa. És evident que, quan Karl Marx o Vladímir Iltx Lenin recomanaven a les noves generacions d'autors revolucionaris l'estudi d'aquests clàssics, encara no coneixien les aportacions d'un Joyce, un Moravia o un Faulkner, per posar uns exemples.

Marx, Freud, Einstein: la fi de l'obscuratisme medieval dins de les consciències dels homes i les dones del segle XX

A partir d'aquests grans mestres de la narrativa contemporània prengué una gran volada la importància de tenir en compte les associacions d'idees (la psicoanàlisi, les troballes de Freud o Reich, ajudaven igualment a trasbalsar el camp del realisme vuitcentista); el monòleg interior, els processos psicològics microscòpics, la mescladissa de diversos corrents de consciència en els protagonistes d'un conte o una novel·la. La revolució del concepte de temps a partir dels avanços en el camp de la teoria de la relativitat d'Einstein ajuden igualment a modificar el món interior de l'autor donant nous estris de combat, noves armes a l'escriptor o artista que vulgui combatre la buidor actual establerta pel comissariat de la cultura oficial dominant. Si analitzam, malgrat només sigui una mica, l'evolució d'alguns artistes que consideram revolucionaris, veim que n'hi havia molt —sens dubte els millors— que recolzaven en allò més avançat que havien fet les avantguardes de començament de segle en contra del concepte d'art burgès i conservador. Ω



Xabier Arzalluz: El meu model per a Euskadi és la independència dins Europa.

ΩΩΩ

Joe Bossano, candidat a ministre principal de Gibraltar: Que Espanya enterri a la tomba l'esperança de recuperar la sobirania de Gibraltar. La hispanofòbia està totalment justificada. Als espanyols, ni aigua.

ΩΩΩ

Guillem Frontera, escriptor: El Cojo Manteca fa part d'aquest material d'al·luvió que es genera a les capes de la més sòrdida picaresca peninsular i que, duit pels corrents d'un estat més aviat insolidari, s'arrossega fins a Mallorca. El fet illenc hauria de contemplar una certa capacitat per legislar sobre l'accés al nostre país insular de personatges no disposats a fer una aportació positiva a la vida de la comunitat.

ΩΩΩ

Planas i Sanmartí: Aquí tot-hom és benvengut si s'adapta a nosaltres i ens respecta. Aquí només és foraster el que vol esser-ho.

ΩΩΩ

Sergio Cigada, degà de la Facultat de Lletres de la Universitat Catòlica de Milà: L'espanyol és una matèria marginal.

ΩΩΩ

Karol Wojtyła, papa de Roma: El Vaticà està a favor del dret a l'autodeterminació dels pobles.

ΩΩΩ

Peter Caruana, ministre principal electe de Gibraltar: El poble de Gibraltar no està disposat a contemplar la seva integració a l'Estat espanyol.

ΩΩΩ

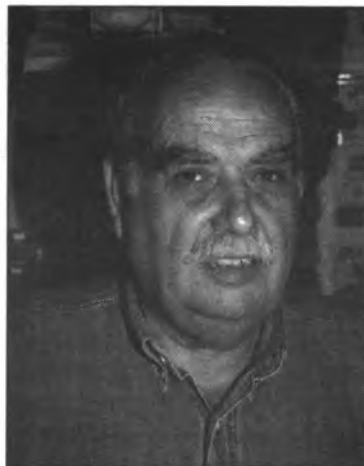
Nadal Batle, catedràtic de la UIB: Balears és la primera comunitat autònoma en renda per càpita de l'Estat i de les darreres en qualitat de vida.

ΩΩΩ

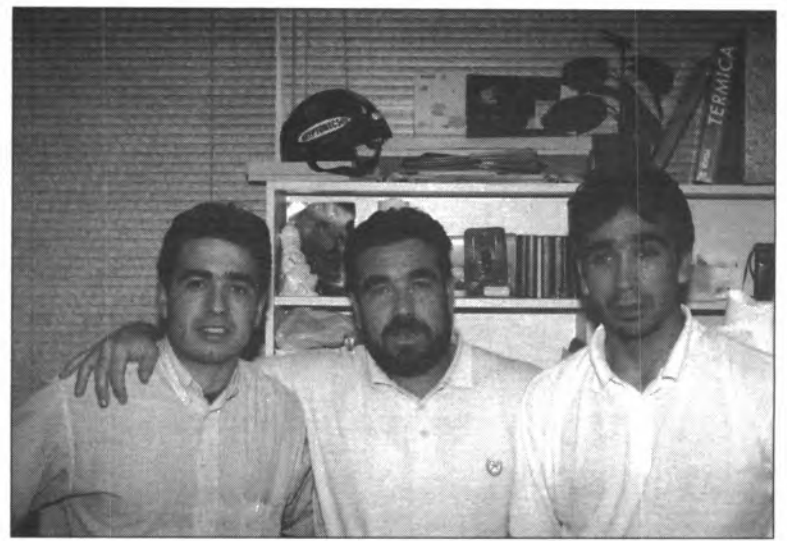
Àngel Colom: ERC no hauria d'entrar en cap acord d'alternativa de govern amb partits que en el tema nacional encara van més enrere que el pujolisme.



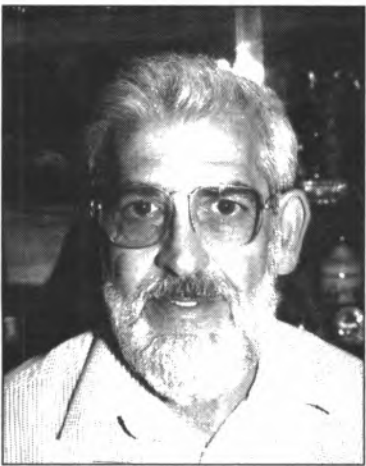
Na Bonaventura Oliver regenta des de fa quatre mesos una perruqueria devora la plaça Vella de sa Vileta. A més de pentinats, na Bonaventura fa pedicura, manicura, depilació, posa ungles de porcellana i més coses d'aquestes que fan que les dones sien més garrides.



En Gabriel Martorell va obrir ja fa trenta-cinc anys la botiga de calçats Cati, a sa Vileta. Ara fa vuit anys també va obrir una armeria al costat de la botiga de sabates.



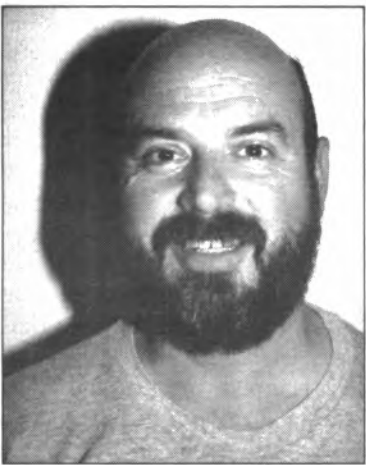
Els germans Domènech són de Munera (Albacete); ara fa cinc anys que obren una botiga de persianes, venecianes, enrotllables, mallorquines, etc, a sa Vileta.



En Carles Canyelles, de Ciutat, fa trenta-un anys que va obrir la rellotgeria de sa Vileta.



N'Antonio Martín, d'Albuñol (Granada), fa cinc mesos que ha obert un taller de venda i reparació de motos a sa Vileta.



En Mario Fontan, d'Orcera (Jaen), fa cinc anys que té un consultori d'osteopatia i massatges a sa Vileta.



En Miquel Martínez, nascut a Albacete, va obrir ara fa nou anys El Pio Vivo, un lloc on rosteixen pollastres i fan altres menjars per endur-se'n. Estan a la plaça Vella de sa Vileta.



N'Antoni Portells, de Can Pastilla, fa dos anys que va obrir els magatzems Son Xigala, on despatxa tota classe d'alimentació per als animals.



En Magí Muntaner va obrir fa un any la peixateria Muntaner, al carrer principal de sa Vileta.

auto-servi

mecànica • xapa • pintura

c/ Llac Lugano, 6 • Tel. 79 96 47
Son Rapinya - Palma de Mallorca

VOR'S VETERINARI **Víctor Raduà i Subirà**

Tel. 26 44 18
24 h. Tel. mòbil 908 636 438
c/ Bmeu. Riutort, 7 • Can Pastilla

AIGUA POTABLE A DOMICILI

Als termes de Ciutat, Marratxí i Llucmajor

Telèfon 742768

Els comunicam els nou telèfon
4 4 2 3 7 4
AGÈNCIA GENERAL
AA More Nostrum
ASSEGURANCES SBERT
Plaça Major, 1 (mercat)
Fax 44 23 74 s'Arenal

Masguait, S.L.

- Materials de Construcció
- Prefabricats Formigó • Transports
- Làmperes i Decoració

Oficina: c/ Ràpita, 43
Tel. (971) 65 01 23 / 65 24 32 / 65 04 12
Fax: 65 24 32 • 07630 CAMPOS

INTERNI
CENTRO DE DISEÑO

Miguel Morey Colomina
Dissenyador-Interiorista
ARQUITECTURA D'INTERIOR
DISSENY DE MOBLES • PROJECTES GRÀFICS
c/ Roger de Llúria, 6 baixos (cantonada Magalhaes)
07014 Palma de Mallorca • Tel i Fax (971) 73 46 32

L'ESTEL de Mallorca

EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA

TOT LLIBRES De Mallorca, S.L.

Caty Cardell

c/ Sant Cristòfol, 28
S'ARENAL Tel. 44 29 38



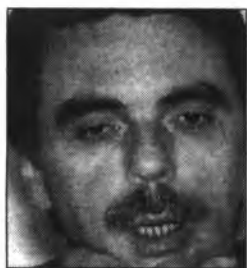
Sembla un acudit de *L'Estel*, però no ho és: "El Chimenea" i "El Juanele"; traficants de droga detinguts fa poc, tenien el centre d'operacions al carrer Cases d'Espanya.

ΩΩΩ

Ni Celestí Alomar, ni Jaume Cladera, ni Flaquer ni Gamarero: la Secretaria de Turisme ha anat a parar a Fernández Norniella (Oviedo, 1943), que no en té ni idea del sector però és molt amic del ministre d'economia Rodrigo Rato.

ΩΩΩ

Una província espanyola de mala mort com Sòria té més força davant Aznar que tot el PP balear. El president del PP d'aquesta província, Félix Pastor, ha imposat el nomenament de la seva neboda, Mònica Ridruejo, com a directora de radiotelevisió espanyola. Els mallorquins del PP no pinten un rave per Madrid!!



J. M. AZNAR

ΩΩΩ

A l'Institut Juníper Serra de Son Cladera hi ha un grapat de professors forasters que es neguen a aprovar qualsevol projecte lingüístic que afavoreixi el català. Convendria que Bartomeu Rotger hi fes una visita per comprovar els resultats de la seva famosa ordre.

ΩΩΩ

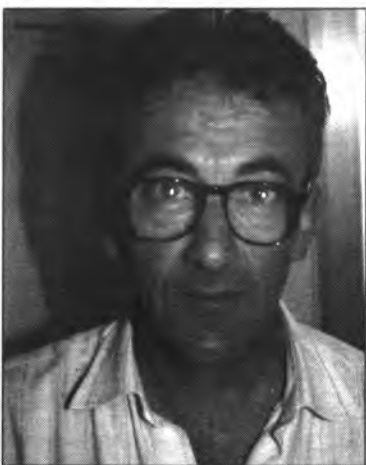
El director d'aquest institut, Antonio García Moles, és un personatge molt peculiar. Per exemple, cada any prohibeix que es pengi al tauler d'anuncis el cartell anunciador de la manifestació del 31 de desembre, perquè, segons ell, "hi ha professors que s'ofenen". I quan el president del Real Madrid i exmilitant de Fuerza Nueva, Lorenzo Sanz, va esser fa poc per Mallorca, el va convidar a dinar al restaurant de l'escola d'hostaleria, pagat amb fons



Na Maria Verger regenta des de fa vuit anys una merceria a Son Xigala.



En Bartomeu Gallur, de Son Anglada, va obrir ja fa vuit anys el video-club Son Xigala, a sa Vileta.



En Josep Arnau, de Son Llull, va cinc anys que regenta la barberia J. Arnau, a sa Vileta. Aquesta barberia, la va obrir n'Antoni Roca fa devers noranta anys.



Na Maria-Trinitat Gómez és l'auxiliar de l'apotecaria de Son Xigala. Aquesta apotecaria fou oberta fa vint-i-quatre anys.



Na Caterina Mas de Son Ferrer fa dos mesos que s'ha fet càrrec de la ferreteria i adrogueria sa Vileta.



Na Mercedes Ostos ha obert ara fa dos mesos la perruqueria Mercedes, a Son Rapinya.



Na Glòria Ponce, de León, nascuda a Santiago de Xile és la professora de policromia de Sa Vitrina, a sa Vileta. Una escola-taller on tallen escultures de guix, de marmolina, de cristall i de fusta. També fan articles de decoració.



N'Arnau Cabot, de Bunyola, és des de fa quatre anys, l'amo jove del Bar Miquel, a Son Roca. Abans, aquest bar era d'en Rodolfo. És un local de l'Atlètic de Madrid, els clients estan eufòrics i no parlen d'altra cosa que del liderat del seu equip.



Parlem clar i llampant

JOAN ANTONI ESTADES DE MONTCAIRE I BISBAL

Triay i Cotoner desafinen

Francesc Triay i Joaquín Cotoner no són del mateix partit. Un és el cappare, ací a Mallorca, d'un partit que es diu d'esquerra; i l'altre és un parent dels marquesos d'Ariany i comtes de Sallent, que pertany a la dreta més caparruda de l'Espanya castellanista. Però, tots dos, estan que desafinen les seves respectives partitures. El secretari general del PSOE balear, en lloc de criticar seriosament la política del govern autònom, no té altre retret a fer al president Soler que acusar-lo d'esser un submarí o espia del president de la Generalitat catalana, Jordi Pujol. Per la seva banda, l'exdiputat del PP balear a les Corts espanyoles no té millor consell a donar al seu correligionari de partit—que no de seny i sentit comú—que el procurar imitar el president Zaplana de València i no el president Pujol de Catalunya. I què més germanet?

El president de la Generalitat de Catalunya digué del seu concitadà i cappare del PP català, Aleix Vidal-Quadras (gran defensor del bilingüisme al Principat i del regionalisme "bien entendido" a tot l'Estat espanyol) que "era un bocazas". El dirigent de Convergència—de visita de treball a Mallorca amb vuit dels seus consellers—segurament devia ignorar que, ací, a Mallorca, en tenim dos, de Vidal-Quadras.

Peces-Barba m'ha decebut

Haig de confessar-vos que l'actual rector de la Complutense de Madrid i primer president del Congrés de Diputats espanyol amb el PSOE al govern central i colonialista de Madrid, m'ha decebut

En un article que sortí publicat, el dia de sant Isidre Llauredor, al diari ABC, Gregorio Peces-Barba, en un to i estil certament molt correcte i respectuós, dissenteix del manifest dels cent vint-i-set intel·lectuals catalans adreçat a l'Alt Comissionat per a les minories de l'Organització per a la Seguretat i la cooperació a Europa.

Per a l'antic lluitador antifranquista—un home que temps de la dictadura vingué a dir allò de "Quan vols dir la teva i no és per fer-los mambelletes, fan potadetes"—la reforma de la constitució espanyola de 1978, que demanen els signataris del manifest, així com la conversió d'Espanya en una confederació de nacions, la castellana, la catalana, la basca i la gallega, és desmesurada, de poc seny i fora de la realitat històrica.

Que pensi, així, en Rodríguez Ibarra, qui també és del PSOE, o el mateix Luis María Ansón, director de l'ABC, per a mi res hi tinc a dir. Ja els coneixem. Però que ho pensi un lliberal i europeista assenyat com Gregorio Peces-Barba... això no quadra. No és el moment—diu ell, parlant de l'oportunitat de l'època en què el manifest ha vist la llum—i els altres partits nacionalistes no han estat els guanyadors del 3 de març Doncs, quan serà oportú acabar, d'una puta vegada, amb el centralisme de Madrid? Quan torni a gunyar el Partit Popular, però amb majoria absoluta aquest pic? Si és aleshores, anam ben arreglats.

És cert que, en democràcia, almenys teòricament, no hi ha avantguardes il·luminades ni conductors o cabdills de pobles; però més cert és encara que, mentre Espanya sia un estat unitari dirigit pels castellans, nosaltres no ens podem, ni devem, refiar de cap dels seus polítics ni dels seus pensadors.

És clar que Déu existeix

No, no vull encetar un debat teològic amb el professor Joan Quetgles. Tinc altres feines. El professor Quetgles és ben lliure de dir que "per suposat, Déu no existeix". En certa manera és un valent que no desfressa el seu ateisme en un agnosticisme mig figa i mig raïm. I és que, d'agnòstics, n'hi ha de dues menes: els agnòstics figa que són covards de confessar que, ells, no creuen en res d'espiritual i transcendent; i els agnòstics raïm, qui no són prou valents per reconèixer que la seva areligiositat no té sentit ni raó d'esser avui en dia.

Jo, amb tot el meu respecte per al professor Quetgles i sense pretendre convèncer-lo, afirm categòricament que "és clar que Déu existeix". I si no existís aquesta energia superior i transcendent a totes les coses presents i venidores, l'hauríem d'inventar els humans. La creència en un Ésser Absolut i Suprem me sembla totalment necessària. Negar tal necessitat, per després despotricar contra una Església determinada, és absurd i sectari. Ω

PAÍS VALENCIÀ

Giracassagues

Al País Valencià —on els indígenes han estat tradicionalment més colonitzats i solen actuar com a robots i zombis de la colonització espanyola— ara veiem que:

- El "Pezidente" Zaplana ha "perdonat" el "deute històric" que Madrid deu al País Valencià ("para ofrendar nuevas glorias a España", diu l'himne regional) per facilitar les coses al jefe Aznar que —al capdavant— el ficà a dit com a candidat, tot i la seua implicació directa en el cas Naseiro.

- Els mèdia espanyolistes al País Valencià, el PSOE (que dona mig suport al Bloc de Progrés) i els renovadors d'EUPV-IU (al País Valencià són majoritaris), ara diuen que són diners que aniran a pagar el pacte amb CiU, com qui diu que de les butxaques dels valencians aniran a les d'en Pujol via Zaplana-Aznar. En moments així veiem un total cinisme i desvergonyiment de tots els partits de l'espanyolum que atien el racisme anticatalà més infantil i demagògic per disputar-se quatre vots de racistes i colonitzats.

- Zaplana, tot pagant la nazi María Consuelo Reyna (ex-Fuerza Nueva i directora de *Las Provincias*, el diari més llegit a la ciutat de València) els *servicios prestados*, ha nomenat director de TVV-Canal Bou el mateix marit de tan distingida dama, d'una catalanofòbia rabiosa i

al·lucinadora. Cal dir que l'índex d'audiència de Canal 9 ha passat del 23 a l'11% i l'ús del català ("valencià"), a més d'empijorar encara més, ha passat del 35 al 25%. Això és l'extermi que volien. Afortunadament, però, a partir del 25 d'abril, el País Valencià ja pot veure el Canal 33. L'espanyolum, al País Valencià, persegueix el total genocidi cultural contra la nació indígena.

- Mentrestant, la cultueta panxacontenta valenciana viu dins els seus guetos acadèmics i literaris penjant-se medalles els uns als altres, en uns perpetus Jocs Florals. UPV i ERC, barallades, trauen percentatges minúsculs i a la baixa. L'única solució fóra que treballessin de debò, i que utilitzessin l'actual paper claudicant de CiU per a:

1. Anar reconvertint UPV en una versió valenciana de CiU (a ser possible amb el mateix nom i tot); maniobra difícil a causa de la superficialitat i tancament d'UPV (deslligada d'ambients empresarials i eclesials).

- O bé: 2. Obrir un procés de debat, apadrinat si cal per CiU, amb l'actual UV (blavers, i on Lizondo ha perdut el poder, tot i conservar encara influències). Dissortadament UV encara brama racismes anticatalans com a senyal d'identitat front al PP pactador. **Jaume Tallaferró** Ω



El matrimoni Montcades-Muñoz va obrir ja fa vint-i-quatre anys el bar Montcades, a Son Xigala. Despatxen begudes i tapes.



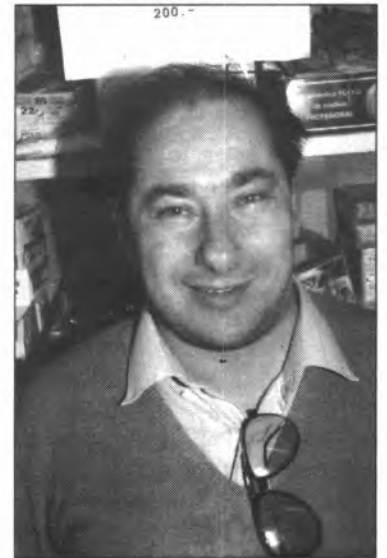
Són les dependents de la botiga 100 de la Cadena Lago, oberta fa un any a la barriada de Son Xigala.



Na Pilar Martínez, nascuda a Barcelona, regenta des de fa vuit anys el Saló de Bellesa Dona i Forma, a Son Rapinya.



Na Maria-Josep Valent regenta des de fa deu anys el Bar Tuti, just devora el CIDE, a Son Rapinya. Despatxa menjars i begudes als estudiants que sempre estan afamats. Els menús valen 650 pessetes.



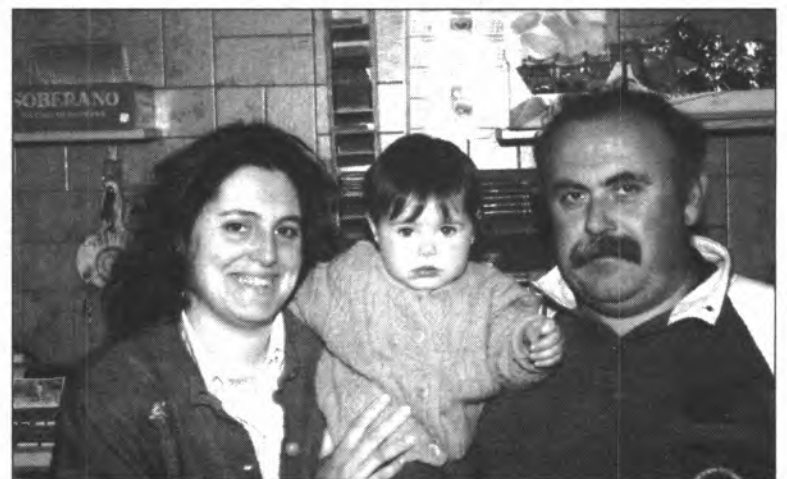
Fa vint anys que en Vicenç de Son Rapinya despatxa premsa i traveses a la seva Papereria Son Rapinya. Aquest és el lloc on es venen més ESTELS de tot Mallorca.

CARTES AL DIRECTOR A l'atenció de Rafel Moreno

Amic, a principis del mes de gener vam enviar-li, tal com ens demanava, els llibres: *Vençuda, sí! Dobleçada, mai!*, *De l'Alt Maestrat sense retorn*, *No són tres-cents milions*, *La força de la identitat* i *Després de la bel·licosa nit a Sao Paulo passant per Brasília*. Posteriorment li hem escrit diferents cartes certificades i de cap d'elles n'hem obtingut resposta. Li demanàvem que ens fes arribar la transferència per l'import d'aquests sis llibres. Després ens vam posar en contacte amb els nostres amics Ricard Colom de Castelló i Maria Eugènia Vidal de Barcelona, que ens han fet arribar dos exemplars de *L'ESTEL de Mallorca*, en un dels quals hi ha un article seu, però en comptes de posar Montcada i Reixac, població on ens va demanar que li enviéssim els llibres, ha posat Castelló. Això ens fa pensar que no ho ha rebut, pel que li preguem que es posi en contacte amb el nostre telèfon 4.55.00.92 de Barcelona, per poder aclarir aquest fet. Fins sempre amb una cordial salutació. **Josep Travesset-Anna Rosselló** Ω



En Rafel Sànchez, de Son Cotoner, fa tres anys que regenta Auto Servi, un taller de mecànica, xapa i pintura a Son Rapinya.



Fa vint-i-cinc anys que el matrimoni Gual-Fenoll regenta el bar Son Roca a la plaça Vella del poble. Aquest bar fou obert per en Jordi Gual ara fa quaranta-nou anys.

SERVEI  PNEUMÀTICS
Vicente

c/ Magallanes, 13 • Tel. 73 03 68 • 07014 Palma

PER A URGÈNCIES
Tel. 908 63 17 28

DISSABTES HORABAIXA OBERT

Dilluns a divendres (no festius)	Dissabtes (inclòs festius)	Diumenges
8-1'30 i 3-7'30	0-1 i 3-7	9-12



Arquino Rodríguez Olmo



RENAULT
TALLER SON RAPINYA
SERVEI OFICIAL

c/ Parra, 4 • Tel. 79 30 86
07013 PALMA DE MALLORCA

MAHATMA GANDHI, EL SEPARATISTA (i XX)

Gandhi i els "harijans"

Gandhi considerava una vergonya aquesta excrescència dels intocables de la societat hindú, com els sacrificis sanguinosos, la idolatria i semblants. Un objectiu principal dels seus esforços per reformar la vida i els seus afanys de pedagogia popular per guarir l'organisme social indi era l'abolició de les castes d'intocables.

Gandhi matisava molt i no era pas un bolxevic. Però l'ordre de les castes com a tal li semblava justificable. Les persones no són iguals, exerceixen diverses professions, deia, i llurs condicions de vida no poden ser les mateixes. Ara bé, tothom mereix respecte i justícia, i tan necessari és l'escombriaire com el metge. Tothom val igual, i un brahman no pot pretendre ser millor que la gent d'altres castes. Gandhi organitzà vertaderes croades per a la supressió de les castes de pàries.

"No crec que es puguin destruir totes les diferències de classe. Crec en l'ensenyament de la igualtat tal com Krixna l'anuncia al Senyor en el Gita. El Gita ens ensenya que els membres de totes les quatre castes han de ser tractats de la mateixa manera. No prescriu per als brahmans i per als *bahngi* (fematers i escombriaires) el mateix *Dharma* (la llei de l'existència), però insisteix que aquests tenen dret al mateix respecte que els primers amb tota llur erudició. Per tant, tenim el deure de preocupar-nos dels intocables, a fi que no tinguin la sensació que són menyspreats i desdenyats. Hom no els ha de dar les sobres de la nostra taula per menjar..."

Crec que l'establiment de les castes d'intocables tal com existeixen avui no tenen cap suport en l'hinduisme, puix que l'hinduisme reconeix la condició d'intocable en un sentit restringit i sota determinades circumstàncies (com les lleis mosaïques de l'Antic Testament per exemple). Ma mare, posam per cas, quan havia d'ocupar-se de coses impures esdevenia "intocable" fins que s'havia purificat amb un bany... la condició d'intocable, tal com l'entén la religió, és passatgera per natura, fàcilment superable i referida a l'acte, no a l'autor..." (*Young India*, 22-1-25).

Des del febrer de 1933 Gandhi publica la revista *Harijan*, que vol dir "Fills de Déu", que al 1941 publicarien en deu de les principals llengües índies.

Pel març la lluita contra el govern anglès entrà en una nova fase, les eleccions eren imminents, i els intocables havien de tenir llur pròpia llista. A la presó, Gandhi envià un miscatop al virrei on li comunicava

que dejunaria a mort si continuaven impulsant aquesta separació dels intocables del conjunt del poble indi. Quant per l'agost aparegué el projecte MacDonald, que no feia cas de la protesta de Gandhi, aquest anuncià que encetaria el dejuni el 20 de setembre. Seguiren unes negociacions duríssimes amb el representant dels intocables, el Dr. B. R. Ambedkar. La solució arribà just a temps d'evitar la mort del dejunador.

El setmanari *Harijan* fou el portaveu de Gandhi fins a la seva mort. Conegué un auge immens.

Després d'un període de descans per recuperar la salut viatjà durant deu mesos per tot l'Índia per parlar a favor dels *harijans*. Arreplegà 800.000 rúpies per a ells, en monedes i joies, una suma considerable.

"No vull renéixer -digué Gandhi-; però si haig de renéixer desig que sia dins el cos d'un intocable i entre aquells a qui hom anomena els darrers dels mortals, a fi de salvar-me i de salvar-los d'aquest miserable estat." "És una injúria per a la humanitat d'afirmar que la sola presència d'un home fos qui fos ens embruta. És un pecat que tot hindú ha d'expiar. Sols de vosaltres depèn de fer-ho, amics meus, atansant-vos als intocables amb esperit d'amor i de servei. Així és com us purificareu vosaltres mateixos." "Mentre siguem inhumans nosaltres mateixos, amb quin cor podem demanar davant el Tron de ser deslliurats d'uns altres homes?"

En aquests paràgrafs val la pena de remarcar un parell de coses:

1. Gandhi era un reformador polític-religiós; s'adreçava a les masses en el llenguatge que més copsaven, el més moral i pròxim, el de la religió hindú. Si hagués estat un simple polític, àdhuc un reformador polític, segur que no hi hauria influït tant ni de bon tros; en qualsevol societat i època la religió sempre mou molts més recursos, gent i esforços personals i col·lectius que no pas les ideologies polítiques ni filosòfiques. Per a capgirar situacions greus són les religions superiors el mitjà idoni i el brou de cultiu, i no pas les ideologies abstractes, impossibles d'assimilar per la gran massa -sempre elitistes, per tant-, i que de fet ignoren les causes de fons (psicològiques, espirituals, morals...) que són el vehicle subjectiu indefugible de les grans qüestions polítiques i socials objectives.

2. Un poble o nació pateix la dominació d'un altre quan és mancat d'unió interna i autosolidaritat, quan la seva moral i valors han decaït tant que el seu cos social es troba

esquerdat i les venes de sa vida social tallades. Sens elevar el nivell moral i espiritual (esforç, disciplina, sacrifici, etc) de tot el poble, serà impossible l'autosolidaritat i la cohesió interna. La simple política (i menys si no és reformadora, si sols és electoral-burguesa o convencional) és incapaç d'enlairar permanentment el nivell espiritual d'una nació colonitzada. Calen eines superiors, més eficaces: les religions "superiors", en diu Toynbee, sovint segrestades per l'aparell colonitzador. Sovint els polítics que parlen d'"independència" (què fàcil és d'enganyar, la gent que no vol esforços, amb simples consignes fàcils de pronunciar) encara demostren prou egoisme i ceguesa com per refusar i satiritzar allò que és l'eina més eficaç: el canvi del *clina* espiritual d'una nació a través de la reforma pràctica de la seva religió "superior" i de les seves aplicacions socials.

"També he tingut enveja i mala bava per corrompre la glòria dels demés, allí on he cregut que no arribava no he volgut que cap altre hi arribés." (JOAN MARAGALL)

El problema d'una nació sotmesa és també uns polítics "nacionalistes" i àdhuc "independentistes" (açò costa poc de dir avui en dia de cara a la pròpia galeria) prou vils, dedicats a disputar-se vots i càrrecs entre ells i amb els colonitzadors, però massa pareguts a la secta dels fariseus (convencionals, petrificats en llurs idees prefixades, tancats a noves anàlisis que portin a un major esforç o sacrifici...). La història de nacions quasi anihilades com la veïna Occitània i els seus felibres ens haurien d'alliconar més. Però no hi ha pitjor sort que el qui no vol orir.

També Gandhi, l'any 1934, abandonà la direcció del Partit del Congrés pregonament decebut. També se'n donà de baixa perquè considerava que simplement es limitaven a utilitzar la *satyagraha* del seu cor, que era una concepció del món global, únicament com a mitjà polític perquè els resultava molt rendible. Però això era com degradar l'energia, tal com es degrada en fer calor de la electricitat, igualment el Partit del Congrés degradava l'enorme energia de capgirament profund que era la *satyagraha* per a guanyar vots i poder partidista. I és que, sovint tant els polítics com el clergat són el fems i l'escòria d'una societat malgrat l'honor dels càrrecs. **Jaume Tallaferró** Ω



I la darrera del Sr. Garcia ha estat posar una gàbia d'indiots al pati de l'institut. Quan estan en època de zel canten a les totes, i des de les aules els alumnes es dediquen a fer bulla i a escarnir-los. Curiositats del Juníper Serra!

ΩΩΩ

Umberto Bossi i la Lliga Nord provoquen el pànic dins l'ABC. "Truculent líder", "escàndalo", "insolència", "bravatas separatistas", "groseria", "egoista", són alguns dels termes que Ansón li ha dedicat darrerament.

ΩΩΩ

El fatxa Esteban Gómez Rovira ha recorregut la sentència del Tribunal Suprem que rebutja el recurs presentat per ell mateix contra l'ensenyament en català.

ΩΩΩ

El logotip guanyador per a la Copa d'Europa d'Atletisme de Madrid és obra de l'empresa mallorquina Clave Publicitat. Fixau-vos-hi, i veureu que és una estel·lada independentista ben clara i llampant! Clave també és la creadora del cartell de la Diada del 18 de maig.

ΩΩΩ

Nova campanya de l'ABC contra el català. Ara dona suport a l'Asociación de profesores por el bilingüismo.

ΩΩΩ

Les colles sardanistes i els grallers de Lleida varen tocar l'himne català i altres cançons tradicionals durant l'actuació dels *joters* i els *cuadros flamencos* a les festes de la ciutat, per expressar la seva protesta.

ΩΩΩ

Era qüestió de temps: el botifarra Joaquín Cotoner s'ha aliniat públicament amb el botifler Alejo Vidal-Quadras.

ΩΩΩ

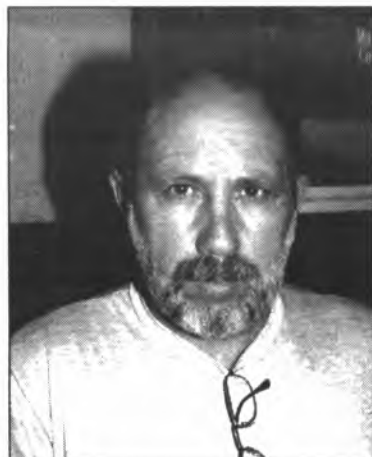
N'Antònia Serrano participarà al programa de Catalunya Ràdio *Tàpies Variades*, que dirigeix i presenta Pere Tàpies. N'Antònia hi xerrarà de cuina i, en acabat el programa -que s'emeta cada dia de 6 a 7 del capvespre-, es farà la presentació del llibre *Les receptes de na Tonina* a la llibreria Happy Books de Barcelona (l'acte tindrà lloc a les 8:30).



En Pep Roig, nascut a Ciutat, és l'amo jove d'una fabrica de maquinària per a l'hostaleria a Can Valero.



Fa quatre anys que en Miquel Morell de Son Espanyolet va obrir Interni, una empresa de disseny gràfic, de mobles i d'interiors a Son Armadans.



En Vicente González, nascut a la Manxa, va obrir un taller de pneumàtics el mateix dia que va morir en Franco, ara fa vint-i-un anys, a Son Armadans.



En Pere Juárez, nascut a Caravaca, fa devuit mesos que va obrir un taller de pneumàtics a Son Armadans.

BALL DE BOT

Entrevista amb Tomeu Calafell, de Xaloc Música

Xaloc Música és un grup vetarà que té entre els seus components en Tomeu Calafell, músic i també dirigent d'Unió Mallorquina. Amb ell tinguérem la següent conversa.

—És bo de fer compaginar la política amb la música?

—Amb aquest tipus de música sí, perquè també és una defensa d'un tret important del nostre país. Una persona que estima els seu país estima també la seva cultura, i es pot compaginar perfectament estar a un partit naciona-

tival mundial de Jaca i a l'Expo de Sevilla. Hem editat dos discos, és un grup que ja té una certa història i un cert pes dins la música mallorquina.

—Què opines de l'ajuda de les institucions a la nostra música? Vos sentiu discriminats?

—Aquest és un tema greu, conflictiu. Una colla de persones ens hi estam pegant perquè les institucions se n'adonin que la cultura popular no és un tema d'un partit, és un tema que no admet color polític. Nosaltres hem fet una

les festes de Sant Sebastià es gastin un milió de pessetes per dur na Lolita, quan per exemple a la plaça de Santa Eulàlia, que és la plaça dels grups mallorquins, amb cent-cinquanta o dos-centes mil pessetes faran festa tota la vetllada. I això no és d'enguany sinó que ho deim cada any, però cada any passa exactament el mateix. Es veu que el ball de bot interessa molt a l'hora d'anar a rebre el passatger 10 milions, però a l'hora de veure que la cultura popular és la més important, perquè és l'única que realment és nostra, que s'ha anat transmetent de pares a fills, se li hauria de donar molta més importància. Reclamam amb caràcter d'urgència unes ajudes específiques per a tot el que sigui cultura popular.

—Fa poc el govern de França ha tret una llei que obliga a les emissores d'aquell país a emetre un 40% de les cançons en francès. Aquest podria ser un dels camins per potenciar la nostra música?

—Jo signaria aquest acord del govern francès ara mateix, evidentment. No sé si el 40, el 30 o el 72% és l'adequat. Del que sí n'estic convençut és que la gent vol ball de bot, com es va demostrar a les Nou Hores de ses Voltes. Jo crec que les emissores haurien de tenir més sensibilitat. Quan un grup treu un disc i el duu a una emissora, poques el transmeten. Ho fan sobre tot Ràdio Jove, que emet en català, i Ràdio Balear, que té un programa setmanal. Apart d'aquests dos programes, no se sent res a les emissores d'aquestes illes. Ja és ben hora que les emissores sàpiguen per a quin poble emeten, quina societat les escolta. No poden llevar a la societat una part d'allò que demana, que és la música popular. Ω



En Rodrigo Suárez, de Castella, regenta des de fa vint anys la cafeteria Es Garrigó, a Son Rapinya. Fa cuina mallorquina, el plat del dia val 850 pessetes.



És na Maria-Teresa Garcia, de Son Armandans. Fa un mes que s'ha fet càrrec del bar Els Pins, a la plaça Vella de Son Roca.



Tomeu Calafell (guitarra, guitarró, veus i percussions) amb la seva dona, Maria del Pilar (guitarra i veu). Els altres membres de Xaloc Música son Joan (fabiol i xeremies), Francesc (llaüt), Fèlix (bandúrria i percussions) i Toni (baix i veus).

lista i defensar una part de la identitat del poble com és la seva cultura, la seva música i els balls populars.

—Quina és la història del vostre grup?

—El grup Xaloc va néixer fa tretze anys com a una agrupació folclòrica, un grup d'amics que volien passar-s'ho bé, i va anar evolucionant fins a convertir-se en el que som ara, un grup de música.

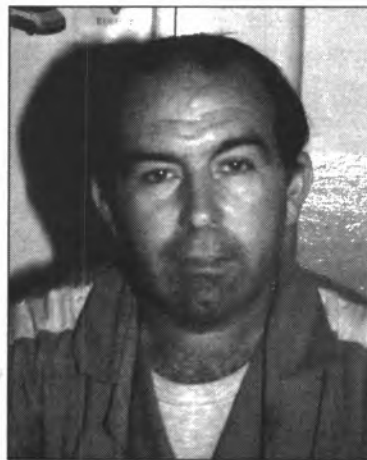
—On heu actuat fins ara?

—Arreu de Mallorca, al Principat de Catalunya, a França, al fes-

associació, que precisament es diu Associació per la difusió de la Cultura Popular, on hi som tots els grups, escoles i professors de ball de bot de Palma. Des d'aquesta associació reivindicam que les institucions assumen aquest fet. Com que aquest tipus de música no pot competir dins el mercat musical mundial, perquè forma part d'una cultura petita en comparació amb la resta del món, ha de menester una promoció especial. Nosaltres la reivindicam i la reclamam. No pot esser que a



Les germanes Jiménez que regentaven la pastisseria La Cordobesa, regenten des de fa mig any la botiga de modes Ayma, a Son Rapinya.



Arguino Rodríguez, nascut a Cuenca, és el distribuïdor oficial de la marca de cotxes Renault a Son Rapinya des de fa devuit anys. N'Arguino ven cotxes, i els adoba quan s'espenyen.



N'Esperança Reinés, nascuda a Muro, fa tretze anys que va obrir la floristeria "Azahar", que aquí deim tarongina, o flor de taronger, just a l'entrada de Son Rapinya.



GRES MALLORCA, S.L.
MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

c/ 4 de Novembre, 11
POLÍGON CAN VALERO
07011 PALMA DE MALLORCA
Tel. 75 14 66 - 75 19 61

Els professionals
de la ferreria
som a prop de vostè

Ferreria
Son Garrit

Camí veïnal Son Rapinya, 33 • Tel. 79 34 45 Fax 79 34 45

Bricodecor

Camí veïnal sa Vileta, 53 • Tel. 79 21 44 Fax 79 21 44

PALMA DE MALLORCA



ALIMENTACIÓ
COMPLEMENTES PER A
ANIMALS DOMÈSTICS

REPARTIMENT GRATUÏT
Tel. 79 88 70

PUGEN

Els ciutadans de Balears que han denunciat Hisenda per excessiva pressió fiscal.

ΩΩΩ

Els periodistes **Pep Roig, Antoni Martí i Pep Verger**, que han deixat *Última Hora* i s'han integrat a *Diari de Balears*.

ΩΩΩ

Els inscrits als exàmens oficials de català, que han augmentat enguany un 141%.

ΩΩΩ

Cristòfol Soler, per declarar en català davant el jutge foraster José Castro.

ΩΩΩ

L'empresa mallorquina **Ecoresti SL**, que ha creat un camió ecològic per a la recollida selectiva i ha rebut un premi a un congrés de Ginebra.

ΩΩΩ

L'Associació Cultural **Fent Carrerany**, de Maria de la Salut, que celebra el seu desè aniversari.

ΩΩΩ

L'alumnat de l'**Institut Guillem Sagra**, de Palma, primer premi de la Trobada d'Estudiants de Catalunya pel seu treball sobre la cultura catalana.

ΩΩΩ

Afedeco, que ha presentat al·legacions contra la concessió de la llicència d'obertura de l'Ajuntament de Marratxí a Alcàmpo, concedida abans de l'aprovació del Pla d'Equipaments Comercials.

ΩΩΩ

El pacte cultural i econòmic entre el Govern Balear i la Generalitat de Catalunya.

ΩΩΩ

Els joves de Binissalem maltractats per la Guàrdia Civil racista, xenòfoba i antimallorquina.

ΩΩΩ

El jove de Manacor injustament acusat de potejar una bandera espanyola durant el Correllengua.

ΩΩΩ

Els milers i milers de mallorquins/es que van participar d'una manera o d'altra en la diada de dissabte dia 18 i en el Correllengua.

DAVALLEN

El **GOB** per donar el premi Ciment al PSM tot i oblidant-se de la trajectòria del PSM de vint anys en defensa del medi ambient.

ΩΩΩ

El **MOOP** per continuar retrasant el desviament del torrent de Manacor.

ΩΩΩ

PIMEM per felicitar Aznar pel seu nomenament com a president del govern.

ΩΩΩ

El Cojo Manteca, que ara romp els mostradors de Barcelona i València.

ΩΩΩ

L'**espoli fiscal anual** a què ens sotmet Hisenda aquests dies.

ΩΩΩ

Les editorials espanyoles **SM i Edelvives**, que als seus llibres de text neguen la unitat del català.

ΩΩΩ

L'**Insalud**. Per culpa seva Son Dureta ha de remetre cada dos dies un malalt a les UCI d'altres hospitals. Vuit pacients varen haver d'esser enviats a la península l'any passat.

ΩΩΩ

Els forasters del PP que critiquen el president Soler per declarar en català davant el jutge.

ΩΩΩ

L'Ajuntament de Valldemossa per voler fer batle honorari el rei d'Espanya. La petició l'han haguda de fer en espanyol perquè en Juan Carlos, més de vint anys després de passejar per Mallorca, no entén el català.

ΩΩΩ

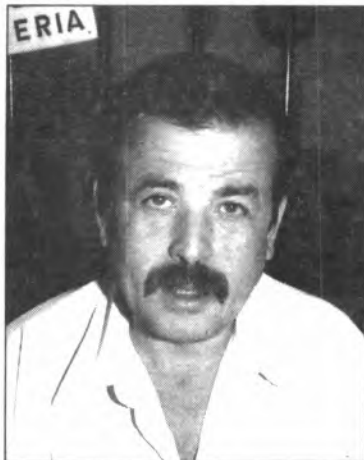
El **PP de Bunyola** per no aplicar el reglament de normalització lingüística a Palmanyola.

ΩΩΩ

El cuiner de televisió espanyola **Carlos Arguiñano** per ensenyar a fer unes sopes mallorquines que de mallorquines no en tenien res.

ΩΩΩ

Baltasar Porcel, que als seus fascicles sobre els reis de Mallorca qualifica la conquesta borbònica de Mallorca, a sang i foc, de 1715 de simple "integració a la legislació espanyola". Amb el primer exemplar d'aquests fascicles ja s'ha vist que són una excusa per donar una ensabonada vergonyant al rei d'Espanya.



En Juan Sánchez, nascut a Còrdova, fa cinc anys que va obrir un taller de joieria al Centre Comercial de Son Rapinya.



Na Maria del Carme Ramon, nascuda a València, fa quinze anys que va obrir el Bar Granada, al Centre Comercial de Son Rapinya.



Na Maribel Valdivia, nascuda a Màlaga, fa deu anys que va obrir una botiga de modes a Son Rapinya.



Na Cristina Folgueres, nascuda a Madrid, fa tres mesos que ha obert el basar Criso, a Son Rapinya.

ESPANYA ÉS UN MAL NEGOCI

La llei de l'embut

JAUME SIMONET I BORRÀS

Fa un any o dos, un polític andalús va dir allò de "la justícia es un cachondeo". Això va moure molt d'enrenou i els "Padres de la Patria" varen tirar més de dues flastomies perquè algú digué allò que tothom sap, pensa, creu i calla.

Quan el terrorista espanyolista va calar foc al repetidor de la televisió catalana a la serra d'Alfàbia i fou condemnat a sis anys de presó i a pagar els danys que havia causat, prop de vint milions de pessetes, només va estar a la presó devers dos mesos i va quedar lliure sense pagar ni un duro. En canvi, en Macià Manera, el tancare a la presó espanyola un grapat d'anys sense haver fet res. Al judici no li pogueren provar cap acte delictuós ni res que fos punible, però en Macià era i és mallorquí català, independentista, i per això el castigaren. Ho feren per tenir el poble mallorquí atemorit. El terrorista convicte de cremar el repetidor de Voltor era i és espanyolista i del *Movimiento*. Va fer matx en nom de la Patria; és per això que va a lloure pel carrer i no ha pagat ni un duro pel mal que va fer.

El terrorisme d'Estat que han duit a terme polítics i militars espanyols (entre ells el GAL) és una vergonya per a tots els democràtics. Tanmateix, la majoria dels que han organitzat, segrestat, matat, empresonat i robat els doblers de tots, van a lloure pel carrer, ben pocs són a la presó. Si hagués estat al revés, les presons estarien plenes. Això és la justícia espanyola, la llei de l'embut.

L'altre dia, quan feren el judici a en Jaume Sastre per haver publicat la veritat, per haver escrit que els que volien endur-se i negociar particularment l'aigua del poble de Sencelles eren i són uns mafiosos que es volien embutxacar tres-cents milions de pessetes, enganyant amb mentides els pagesos, el jutge foraster va donar la raó al polític espanyolista del PP, Ventura Rubí, i va condemnar al que amb els seus escrits va aturar aquesta màfia que volia fotre l'aigua dels pagesos de Sencelles, tot i que el fiscal va retirar l'acusació per no trobar-hi cap motiu d'insult ni de calúnnia.

Aquí voldria recordar un poema de Guillem d'Efak del llibre *Un regne en mig del mar*, que posa cada cosa al seu lloc, però en lloc de "la terra" jo hi posaria "l'aigua" que també és nostra.

"Des de sa Dragonera
al cap de Formentor,
des de sa Foradada
al Puig de Galatzó,
d'Eivissa a Formentera,
d'Andratx fins a Maó,
aquesta AIGUA és nostra
que ho sapin els senyors."

Jo no en tinc cap dubte, en Ventura va voler fer magarrufes, en Jaume va voler dir la veritat sense pèls a la llengua, ho va dir clar i català, així com cal.

Per això, des d'aquí, jo dic ben fort que tot allò que va dir i va escriure en Jaume Sastre és ben cert i jo dic tot el mateix que ell. Si aquest jutge foraster el condemna per dir la veritat, doncs també me pot condemnar a mi i a molts de mallorquins, perquè, en aquest cas, la justícia ha estat un desgavell ("un cachondeo").

Som una colònia d'Espanya, i els colonitzadors espanyols poden dir missa, però a mi ningú me traurà la il·lusió de saber que tinc raó. Ω

NECESSITAM PROMOTORS I PROMOTORES DE

L · E · S · T · E · L

a Mallorca i a la resta dels Països Catalans

Tel. 26 50 05

EDITORIAL DE L'Avui DEL DIUMENGE DIA 19 DE MAIG

La via mallorquina

El president de la Generalitat va desembarcar divendres a Mallorca amb la representació del Govern català més important que hagi visitat mai l'illa. Vuit consellers es van reunir amb els seus homònims balears per tractar qüestions que preocupen els dos executius. El nou president balear, Cristòfol Soler, ha permès un gir a la política de l'anterior cap de l'executiu, Gabriel Cañellas, i ha iniciat una relació amb Catalunya, inèdita des de fa dècades. Potser, fins i tot, inèdita des que el nostre país era un.

Aquest gir, però, no és aliè al canvi polític que ha experimentat l'Estat després de las darreres eleccions, però, tot i això, la victòria del Partit Popular i el posterior pacte amb Convergència i Unió no l'expliquen com a úniques raons de fons. Hi ha alguna cosa més. Des que Soler va assumir el govern de les Illes, ha impregnat el govern balear d'una nova manera d'entendre no només la política, sinó el marc de relacions naturals de les Illes. Cristòfol Soler no ha mirat Catalunya amb desconfiança i ha dit, des del primer dia, les coses pel seu nom: la llengua catalana és la llengua catalana i no només "la nostra llengua", tal com la definia sempre en públic Cañellas. Soler no corre gaire més que la societat balear, però sap que, en tot cas, és quedar-se'n darrera de manera innecessària. Vol aprofitar, a més, el motor que suposa Catalunya sense falsos temors que només es justifiquen des del provincianisme.

L'actitud del president, però, tampoc no s'explica només pel seu tarannà personal. Durant aquests últims anys, una part dels mallorquins, una gran part dels habitants de les illes, han reivindicat amb més força, i des de moltes tribunes, el seu caràcter diferent i els seus trets nacionals:

la llengua i la cultura catalanes. L'Obra Cultural Balear, la Universitat, Voltor... han estat plataformes de reivindicació constant.

Els balears més conscienciats –i en són molts– se senten relegats en un procés, l'autonòmic, que els ha considerat ciutadans de segona. Els representants polítics balears varen triar la via de l'article 143 de la Constitució per concretar el seu règim autonòmic. També ho va fer el País Valencià, però, posteriorment, una llei orgànica va cedir a la Generalitat Valenciana competències que només tenen les autonomies de sostre més alt, les que hi van arribar per l'article 151 de la Constitució. És cert que les autoritats de les illes hi han tingut una part molt important de responsabilitat. Justament per això ara és tan lloable la voluntat del govern de Cristòfol Soler per situar-se al costat de les demandes més avançades, més progressistes, que puguin permetre desbloquejar una autonomia de segona que ha acabat perjudicant els interessos de tots els sectors balears: econòmics, socials i polítics. En aquest sentit, s'ha de destacar el suport i l'assistència de totes les autoritats mallorquines a la manifestació multitudinària d'ahir, convocada per l'Obra Cultural Balear.

Els gestos de Cristòfol Soler són encara més importants, són doblement importants. Divendres, Jordi Pujol es va comprometre a fer costat a la proposta de règim econòmic i fiscal que promou el govern balear per reconèixer els costos de la insularitat. El president del govern balear va respondre amb un compromís que convé destacar: farà de mitjancer entre el govern valencià i el de Catalunya en qüestions lingüístiques. Intentarà frenar la secessió valenciana, que perjudicarà tot el domini lingüístic per igual.

Potser cal mesurar l'eufòria, perquè el processos polítics i socials són molt més llargs i complicats que no una visita –per molt històrica que resulti– i una proposta d'intencions inèdita i gratificadora. Demanen anys de coherència i insistència, però la via mallorquina, la que fa temps va iniciar el president Soler, és la via de l'esperança, de la reunificació gradual del nostre país, des de la diversitat, però sense perdre de vista la unitat que ens ha identificat durant segles, tan afeblida després de tant de temps de tenir la història en contra. La unitat que ens permetrà ser com som. Ω



En Frederic Melis, nascut a la Ciutat de Mallorca, és el nou director de la Banca Catalana de Son Rapinya. Aquesta sucursal fou oberta fa devuit anys.



En Sebastià Nadal, nascut a Manacor, fa dos anys que va obrir un taller de lacat i envernissat a Can Valero.



En Joan Coll, nascut a Santa Maria del Camí, va obrir ja fa desset anys la ferreteria Garrit, a Son Rapinya. També és propietari de Bricodecors, un taller de bricolatge i mobles de cuina a l'entrada de sa Vileta.

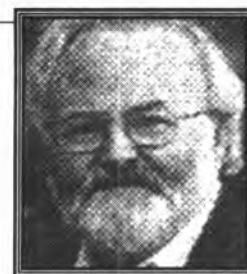


Na Trinidad Riado i na Rafi Carmona s'associaren ara fa set anys per obrir la perruqueria Rafi i Trini, a Son Rapinya.

GALERIA DE FANTASMES

Josep Pla

JOSEP PALOU



La colonització espanyola ha provocat, entre d'altres mals, un estat d'esquizofrènia en part de la nostra població. Hi ha mallorquins i mallorquines, per exemple, que diuen el nom del porc a hisenda o als xoriços forasters, perquè l'odi contra el colonitzador és viu dins l'inconscient, però al mateix temps, degut als efectes de l'aparell de propaganda espanyol, resulta que són seguidors del Real Madrid o els agradaria donar la mà al rei borbó.

Un dels casos més espectaculars d'esquizofrènia aguda (manca d'equilibri psicològic, pèrdua de la unitat de la personalitat, etc.) és el de Juan/Joan Pla, periodista del diari Balears des dels temps de la *prensa del movimiento* i que ara, emulant un forúncul de difícil extracció, col·labora al *Diari de Balears*. A Pla tant li és dir un dia que Madrid ens posa les banyes perquè se'n duu els bous de Constix, o pintar el mapa de Mallorca amb els colors de la bandera catalana, com manifestar-se l'endemà en contra de l'obligatorietat del català a l'administració o declarar-se admirador de n'Ansón, a qui considera un "maestro" i "primer espada".

L'esquizofrènic no és conscient de la seva malaltia i un impuls primari el fa rebel·lar-se contra tot allò que fa evident les contradiccions del seu comportament. Per això Pla va pair molt malament la campanya anti-espanyola del barco de rejilla de l'any passat, i va escriure que tots els qui hi participarem som "fascistas y separatistas, so pretexto de una independencia nacional que dicen merecer". Pel mateix motiu té una fixació contra L'Estel de Mallorca i molt especialment contra el seu director, a qui duu entre cella i cella i insulta pres de la histèria, en un altre símptoma típic del quadre esquizofrènic. Però tranquils, que aquesta reacció és en realitat la primera fase de la curació.

A L'ESTEL volem que tots els nostres ciutadans gaudeixin d'una plena salut nacional i mental. Per tant, des d'aquí comunicam al Sr. Pla que continuarem aplicant-li el tractament de *shock* en curs fins que estigui totalment guarit i envii públicament Espanya a pastar fang. Ω



En Guillem Crespí, nascut a Establiments, fa sis anys que va obrir una fusteria a Can Valero.



En Bernat Balaguer, nascut a Son Espanyolet, és enginyer de telecomunicacions, però no exerceix. Fa vint-i-set anys que regenta Vitroperl, una fàbrica de vergetes de vidre que s'empren per fabricar les perles artificials. Son pare va obrir aquesta fàbrica fa cinquanta anys a Can Valero. Els seus clients són les fàbriques de Mallorca i de Catalunya, únics llocs del món on es fabriquen perles les quals, per cert, són un invent mallorquí.

L'ESTEL
de Mallorca

INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T
INFORMA'T

L'ESTEL
de Mallorca

"Miquel Nigorra, president del Banc de Crèdit Balear: ets un falsari, un corrupte i un covard"

FALSARI perquè menteixes quan parles de mi, vares mentir en les declaracions davant el jutge i fas mentir els teus subordinats i mentiràs sempre com a defensa de les realitats que t'angoixen. FALSARI!

COVARD perquè el que has fet dir aquest mes de maig a "un superior meu" perquè no insisteixi a voler demostrar la veritat de la teva existència, no tan sols és una vilesa, és també una covardia pròpia d'un impotent, incapaç d'actuar com un home, defen-

sant-te de les meves veritats. COVARD!

CORRUPT pel que a continuació exposaré, que és ni més ni pus que la meva contesta a l'extorsió a què m'has sotmès i oprimit —un cop més—, sense pensar que actuant com a prepotent, has fet que "el meu superior", que va complir amb la seva paraula, supòs que li degué costar molt demanar-me que no aixecàs les teves innobles malifetes, jalonades per instints bàsics quan passes per damunt de la dignitat que tot home té dret a tenir i fomentar. CORRUPT!

Per què ets un corrupte? Tu mateix t'ho has cercat: Perquè has omplert de corrupció com a president el Banc de Crèdit Balear S.A. "Es Crèdit". Ara ho sabràs... on en donen, en reben!

Bases de la corrupció

Aquestes bases de corrupció estan denunciades davant la Guàrdia Civil, 313 Comandància, traslladades al Jutjat d'Instrucció número 6 de Palma, en prèvies d'enjudicament criminal, amb últimes diligències per acte recorregut i posteriorment anul·lat per l'Audiència Provincial, traduït ja a l'Àmbit Penal en acta 7/93, rotlle 290/92, actes 2.681/92, de la petició que es féu al Jutjat d'Instrucció no se'n va saber res mai més. Som tots iguals davant la llei? Serà com passa a Hisenda, on també estava amagat el tema en algun caixó esperant... no sé què. Serà que s'ha perdut l'expedient?, s'haurà traspaperat? Algun dia he de passar pel Ministeri de Justícia per si saben alguna cosa. És possible que a Madrid sapiguem més coses que al Jutjat número 6 de Palma, amb un jutge de Muro, com també murer era el meu avi. Però el meu avi, fill il·lustre de Muro i il·lustre en el Col·legi d'Apotecaris, i il·lustre... i un dels cèlebres "últims de Filipines", el meu avi de Muro, com el jutge Mulet, no tenia res traspaperat ni oblidat. Bé, espèr que a Madrid, al Ministeri, hom trobi el camí. Ja tinc experiència a Hisenda i a Madrid.

Per falta d'espai tan sols enunciaré les bases i en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca* m'estendré més àmpliament de manera que es pugui entendre l'abast de les meves denúncies. Aquí t'entien les bases de la corrupció:

A. Relacions entre IMISA, els senyors Nigorra i el Banc de Crèdit Balear

Segons l'Administració de Justícia, secció segona de l'Audiència Provincial de Palma de Mallorca, sobre aquestes relacions, cit textualment: "Cuestión como mínimo objetivable relativa a las relaciones IMISA (venderora casas Predio Santa Ponsa, urbanizadora Sta. Ponsa, cuyo presidente es Miguel Nigorra), Sres. Nigorra, Banco de Crédito Balear (cuyo presidente también resulta ser el tal Miguel Nigorra) y su traducción en los archivos de Notarios, Registros y Hacienda Pública, por citar sólo algunas de la relaciones que pudieran tener un interés jurídico-penal, al que no alcanzaría el beneficiario del olvido (...) al que en parte se contrae al auto recurrido."

B. Autocompra de les cases de possessió de Santa Ponça

Comprador: Miquel Nigorra Oliver. Venedor: IMISA (president: Miquel Nigorra Oliver). Valor de la compra: 18.000.000 pessetes (segons manifestà al jutge). Valor estimat de les cases en venda: 850.000.000 pessetes.

Això constitueix (si passen cinc anys, una estafa prescriu) com a mínim una estafa als accionistes d'IMISA, és a dir, als accionistes del Banc de Crèdit Balear, Banco Popular i altres.

Per què no es denuncià abans dels cinc anys?

Ho va fer algun accionista?

El Consell d'Administració del Banc de Crèdit Balear, còmplices i encobridors?

El Banco Popular, què controla?

Tots aquests interrogants els aclariré en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.

C. Suborn i enregistrament d'una cinta del suborn de Miquel Nigorra Oliver al tinent de batle d'Urbanisme de l'Ajuntament de Calvià

Objecte del suborn: Compra a l'ajuntament d'una zona verda propietat d'IMISA.

Subornat: El primer tinent de batle d'Urbanisme de l'Ajuntament de Calvià.

Lloc: L'edifici Rocamarina, a Cas Català Nou (P.B.).

Hora: Les cinc del capvespre.

Qui va ordenar l'enregistrament: Miquel Nigorra Oliver, president del Banc de Crèdit Balear.

Qui va ordenar el suborn: El mateix.

Qui va realitzar l'enregistrament: Un cap del banc de Crèdit Balear i un empleat del mateix banc.

Qui va realitzar la proposta de suborn: Un empleat d'IMISA.

Miquel Nigorra ho va contar a algú? Sí. A Bartomeu Bestard Bonet, agent consular dels Estats Units, cap del Servei Exterior del Banc de Crèdit Balear.

D. Factures pagades pel Banc de Crèdit Balear i IMISA, les quals en realitat havien d'esser pagades pels senyors Nigorra

"De vegades fins i tot s'ha pagat el tàmpax de la Coronació de Nigorra." Dades en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.

E. Irregularitats econòmiques i administratives diverses

Dades en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.

F. Reiterada fustigació cap a la meva persona, amb menyscabament de la meva dignitat, de manera persistent i reincident

Dades en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.



El 8 de setembre va començar tot el sarau, després de les denúncies que formulà Joan Lluís Gamundi davant la 313 Comandància de la Guardia Civil de Peguera.

G. Vexacions diverses als meus principis, les quals m'han obligat a realitzar immoralitats contra l'honestetat i la moralitat

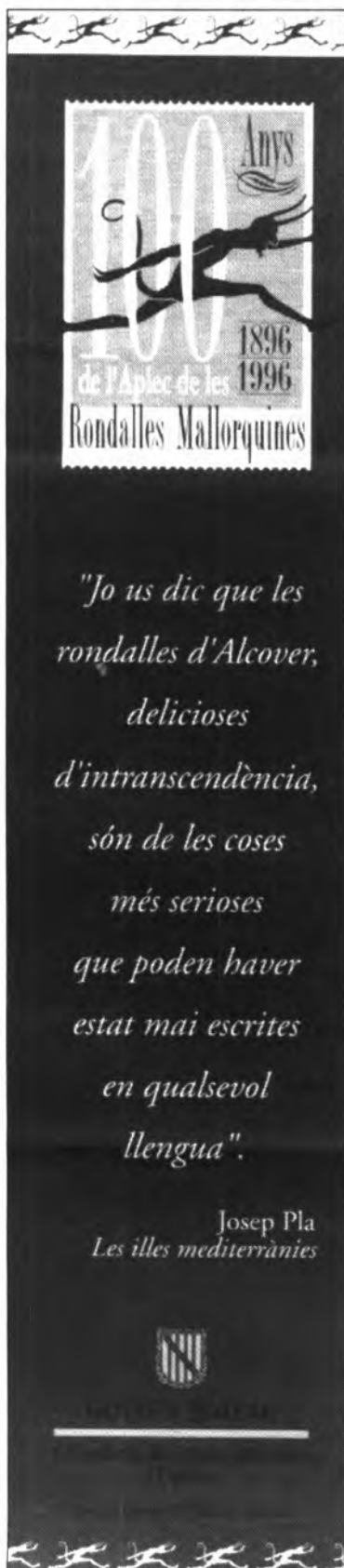
Dades en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.

H. Apropiació indeguda d'una embarcació de la meva propietat

Era: Al Club Nàutic de Santa Ponça, el president del qual és Miquel Nigorra Oliver.

És: al Club de Golf de Santa Ponça, el president del qual és Miquel Nigorra Oliver. (És just a la vora.)

Més dades en un proper número de *L'ESTEL de Mallorca*.



2T5956185

ADMINISTRACIÓN DE JUSTICIA SUPLENTE

AUDIENCIA PROVINCIAL DE PALMA DE MALLORCA Sección 2ª

PROCURADOR SR/A [REDACTED] ABOGADO SR/A [REDACTED]

Δ Penal

ROLLO 290/92 AUTOS 2681/92 AÑO JUZGADO Palma 6 ASUNTO APELANTE J. Lluís Gamundi APELADO M. Fiscal

DILIGENCIA En la fecha consignada en el sello del Servicio, se notifica Auto 7/93 de fecha 21-1-93 mediante entrega de copia al Procurador Sr/a [REDACTED], quien firme en prueba de ello, haciéndole las advertencias y apercibimientos legales y significándole que contra la misma cabe recurso de ante [REDACTED] días Certificado

Fig. de Oficio— UN 14

REAL SUPERIOR DE JUSTICIA CAS DEL PRINCIPAL 08 FEB 1997 SERVICIO DE PROCELEC

De la resposta que havia de donar el Jutjat d'Instrucció número 6 de Palma a l'Audiència Provincial, per enjudiciament penal, el 21 de gener de 1993, acta 7/93, rotlle 290/92, actes 2.681/92, Gamundi Seguí no n'ha tornat a saber res. No tots som iguals davant la llei.



Amençar i extorsionar, aquest és l'estil que Miquel Nigorra, president d'Es Crèdit, sempre fa servir per resoldre els seus problemes.

"La corrupció de la banca desequilibra la confiança que la seriositat que tenia donava en la societat. Avui, aquesta clientela demana més seriositat i honradesa als Consells d'Administració. La banca, si no transmet confiança i seriositat, no és una banca; podria ésser una societat d'usurers prepotents."

"Una estafa suposadament prescrita (pel que es veu, les estafes prescriuen després de cinc anys; no és estrany que, a Espanya, hi hagi tants d'estafadors), fa de Miquel Nigorra, president del Banc de Crèdit Balear, un autèntic estafador, encara que prescrit. Hom sap quina diferència hi ha entre un estafador normal i un de prescrit? La solució en propers números de L'ESTEL de Mallorca."

"Tota Mallorca s'esgarrija davant el poc respecte de Miquel Nigorra cap a Hisenda. Decebre el que jo vull és una cosa, però fer-ho amb traïdoria, jactància, menyspreu i amb voluntat plena de decebre, aquesta és una altra cosa."



Coronació de Nigorra, l'autèntica culpable de les males maneres del corrupte president del Banc de Crèdit Balear.

"Miquel Nigorra Oliver, registrador de la Propietat en exercici (li queda poc), ha perdut l'aval com a feudatari públic per haver estat un corrupte defraudador, un estafador segons sembla prescrit, un extorcionador de voluntats, un subornador de polítics i altres..."

"Hisenda reflexiona sobre si revisar, per imperatiu legal, les últimes declaracions de renda de Miquel Nigorra Oliver, president del Banc de Crèdit Balear."

"Es Crèdit, el banc abanderat regional de les Balears, el degà, immersit dins la corrupció pel seu president Nigorra."

"Què espera el Banco Popular per prendre cartes en aquests assumptes tan seriosos contra el president d'Es Crèdit? Tal vegada són els membres del seu Consell d'Administració còmplices i encobridors? La resposta es donarà en un proper número de L'ESTEL de Mallorca."

"No n'hi ha prou amb treure els poders al president Nigorra i donar-los al director general. El Banco Popular té l'obligació de cessar-lo com a president del Banc de Crèdit Balear i com a conseller del Banco Popular Español."

"El Banco de España segons sembla «passa» de l'«afar Nigorra». Doncs no hauria de «passar» at cautelam, l'hauria de rellevar de la presidència. No entenc perquè el Banco de España no ha intervingut en les operacions d'Es Crèdit i les seves antigues filials, IMISA inclosa. Tampoc no entenc perquè no es digué fa anys que el Consell d'Administrador d'Es Crèdit no era conforme als Estatuts, per la qual cosa els seus acords es poden recórrer."

"Miquel Nigorra Oliver, pioner en l'enregistrament de cintes que comprometen polítics i periodistes."

"Què esperen els consells d'administració de la premsa diària per treure dels seus periodistes les cordes que els fermen al «nihilisme» en el «cas Nigorra», en el «cas Calvià-Nigorra»."

"Els poderosos ja no tenen dominats ni controlats la Llei i Hisenda, però sí certs mitjans de comunicació, els consells d'administració dels quals, a manera

d'estòmacs agraiats, volen seguir discutint del menjar opulent."

"Quan, ben aviat, es jubili, el treball, el cessin o l'aparquin del Registre de la Propietat, serà quan l'economia dels «Calvià-Nigorra» patirà serioses dificultats."

"És lamentable que la Coronació de Nigorra segueixi fent perdre crèdit i diners al tocat per Hisenda Miquel Nigorra."

"Miquel Nigorra és un autèntic descridat per a Es Crèdit."

"Si Hisenda vol, podrà demostrar a través de les seves brigades anti-frau de delictes econòmics, que la seva anterior valoració fou induïda mitjançant falsedat; i així Miquel Nigorra la passaria molt magra. Som realment tots iguals davant Hisenda? O n'hi ha que són més iguals que d'altres? La solució en un proper número de L'ESTEL de Mallorca."

"Aquesta IMISA, on Nigorra també és president, filial del Banco Popular Español, reparcel·la els solars de nou. L'Ajuntament de Calvià hi hauria d'intervenir i tallar els múltiples casos de plànols parcel·lars que facilita l'ajuntament i que no coincidexen amb els de la urbanitzadora de Nigorra IMISA. HI ha ja algun perjudicat que ha construït al solar del veí? I aquest, ha emprès cap acció judicial contra el seu president Miquel Nigorra? La contesta en un proper número de L'ESTEL de Mallorca."

"El Banco Popular Español ha fet sortir del seu despatx a la plaça d'Espanya la Coronació de Nigorra, no tan sols per seguir vivint «de gorra», sinó... La continuació en un proper número de L'ESTEL de Mallorca."

"El Banco Popular Español està fins «a la gorra» dels «Calvià-Nigorra», però per no crear més escàndols, no el fan dimitir. Les ganes hi són, els ho jur."



NIGORRA, DIMISSIÓ !!

Aquesta és la resposta a l'extorsió que m'ha fet Miquel Nigorra a través d'un superior meu aquest passat mes de maig d'enguany, d'una manera vil, roïna i covarda. És clar que, venint de vostè, president Nigorra, president indigne del meu estimat Banc de Crèdit Balear, no m'hauria d'haver estranyat. Què poc me coneixes, Nigorra! Vulguis o no, ets un corrupte i has omplert de corrupció Es Crèdit. Dimiteix! Per una vegada sigues un home i no el que has estat sempre i sobretot des que et vares «coronar» amb la Cobián, que tan sola es troba ara que cerca amistat. Ara! I potser la trobi a la llum d'una certa llar d'un conegut advocat de l'Estat. De res. Segueix pressionant-me, extorsionant-me, desacreditant-me, segueix... Tot el «descridat» del «Crèdit» li ho has donat tu i la teva odiada muller, Corona. Segueix estrenyent-me perquè tanqui la boca i me n'oblidi de vosaltres, però és que hi ha coses que no es poden oblidar mai. Dimiteix, Nigorra. És l'única forma d'anar-vos-en a l'Andalusia de la teva Corona.

Que estiguin previnguts els meus amics. Em criden, em parlen, em demanen com és que no tinc por que em fotin un tir o em peguin una pallissa de mort.

Tranquils, amics, tranquils companys, molt tranquils podeu estar els coneguts... per què? Doncs, en primer lloc, perquè durant els disset anys que vaig estar, entre altres coses i llocs, com a cap de seguretat, mai no vaig veure que les persones que temeu que en destrossin físicament, tinguin aquest estil; fins aquí, amics meus, no hi arriben, que jo sàpiga és clar. Fa anys que no he parlat amb ells. Una altra cosa seria algun «amic pelotari» proper a la CIA; això ja seria una altra cosa; amb aquests no vull de cap de les maneres res de res. Però, en fi, hi ha «pelotaris» que representen un altre continent que, entenc, per l'amistat que tinguérem, saben que en el fons els tinc apreci i, en certa manera, llàstima. Però, per diners, es poden encarregar d'efectuar «un seriós avís a algú», ja ho sé... però tota persona civilitzada –i entenc que a l'Estat espanyol ho són–, hi ha fòrums més que suficients per atacar si hom creu que el que dic és mentida. A més, amics meus, at cautelam heu de saber –i tal vegada sigui un avís per a «navegants», de velar naturalment– que estic sota protecció, a causa de la situació creada i del nivell d'extorsió al qual estic sotmès per qui fou algú, però avui només li queden compromisos de pagament, interessos per vendre –segons em contaren per Santanyí– el xaletarro de Cala Figuera. Si ton pare visqués!! L'àtic de la plaça d'Espanya, segons m'asseguren familiars teus, Miquel, no sé quins quadres «han volat» del niu de cucut; és a dir, de la sisena planta, d'on han desallotjat la teva dona i, de fet, a tu mateix... Ja sense els poders d'abans, els quals té assumits el director general, no ets més que un fantasma covard.

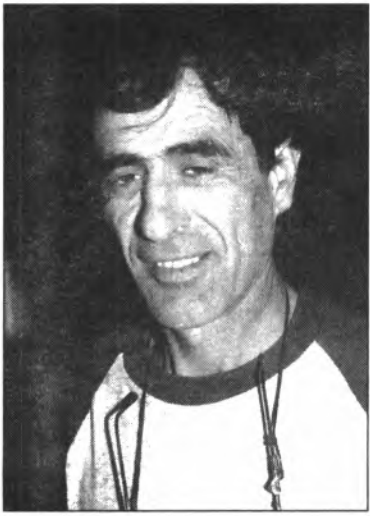
Segueix extorsionant-me, si vols precipitar el teu lamentable final, sota la protecció i la tutela dels mitjans de comunicació escrits, sobretot el més beneficiat, *El Dia del Mundo*, el qual és el que té més quota de publicitat i reportatges, el segon és *Última Hora* (club d'«opinió» inclòs) i el darrer el *Diario de Mallorca*, els consells d'administració dels quals s'han juramentat per no publicar cap escrit en contra de Miquel Nigorra i de la seva Coronació.

La cosa graciosa del cas és que els lleials professionals d'aquests diaris, ja siguin fotògrafs, reporters, gasetillers, periodistes al cap i a la fi de bon de veres, fa anys que no fan més que repetir-me el mateix missatge: «Deixa passar el temps, Joan Lluís... és qüestió de temps; no tiris la tovallola... pilars més alts han caigut.» A vosaltres, amics dels mitjans de comunicació, gràcies, gràcies perquè heu tingut raó, tot era qüestió d'aguantar en el temps.

Nigorra, estàs acabat, dimiteix, neteja de corrupció el Banc de Crèdit Balear, ja que ets l'únic –això és, res, un president honorífic avui dia– corrupte, vil i covard. Dimissió! Dimissió!! J. L. G. S.



Per a Joan Lluís Gamundí, l'hora de la justícia i de la veritat s'ha fet esperar massa. Però a la fi s'ha aconseguit.



En Guillem Ferrando, de Santa Catalina, fa catorze anys que té una fusteria a Can Valero.



Na Maricarme Castillo, nascuda a sa Vileta, s'ha fet càrrec ara fa tres mesos de la merceria Trapitos, a Son Roca.



En Miquel-Àngel Cortès, nascut a Ciutat, és el gerent dels magatzems de construcció GRESMA, que fa trenta-dos anys que es mudaren a Can Valero.



Marià Garcia, nascut a Múrcia i que és ben mallorquí, fa vint-i-quatre anys que va obrir una fusteria a Can Valero.



... la televisió espanyola **Antena 3** va acumular 66.000 milions de deute el 1995?

ΩΩΩ

... la **Universitat de Sevilla** ha publicat un llibre que fa apologia del feixisme i del nazisme, d'un tal Aquilino Duque?

ΩΩΩ

... el **Parlament de Catalunya** ha reclamat el coneixement del català als jutges destinats al Principat?

ΩΩΩ

... la **Federació de Colles Sardanistes** de Lleida s'ha negat a compartir les actuacions de la festa major amb les cases regionals d'Aragó i Andalusia? El seu president, **Josep Maria de las Heras**, ha dit que "a Catalunya la dansa nacional és la sardana i de la mateixa manera que nosaltres no anam a la Feria de Abril a ensenyar-los sardanes, demanam, perquè estam a ca nostra, que es respecti la nostra identitat".

ΩΩΩ

... el **Parlament de Padània** (actual nord d'Itàlia) ha acordat crear un Comitè d'Alliberament Nacional per dur aquest territori a la independència?

ΩΩΩ

... a l'anomenat "*pasillo verde ferroviario*" de Madrid s'hi han gastat **43.000 milions** per soterrar les vies del tren i fer-hi parcs i altres infraestructures?

ΩΩΩ

... la comunitat de Castilla-León ha demanat **348.000 milions** en infraestructures al govern d'Aznar?

ΩΩΩ

... el petit i mitjà comerç supe-
ra en quota de mercat les grans superfícies?

ΩΩΩ

... **ABC** és el diari més llegit a Madrid i el segon d'Espanya?

ΩΩΩ

... s'està preparant l'edició del peritatge lingüístic realitzat per Antoni Artigues, Biel Majoral i Maria Conca fet a petició de la defensa de Mateu Joan i de Jaume Sastre amb motiu de la demanda d'en Barrobi?

L'ESTEL de Mallorca EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI DE LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA



Directament des del seu origen
30 països de 4 CONTINENTS:
Amèrica, Àsia, Àfrica i Europa

Artesania • Ecologia • Llar
Moda • Gastronomia...

3.000 articles en exposició i
VENDA DIRECTA

Espectacles diaris:
Músics del Carib i els Andes
Ballarins i solistes internacionals
Concurs de ball: salsa...

ENTRADES
Adults: 200 ptes
Nins fins a 12 anys GRATIS

HORARI CONTINUAT
De 10.30 a 22.00

Sorteig d'un VIATGE:
A Cuba, de 8 dies amb tot pagat
Sorteig públic dimecres 12 de juny a les 13 h.

Del 14 de maig al 12 de juny

ANGLÈS A ANGLATERRA

ESTIU 1996

EN FAMÍLIES O
A RESIDÈNCIA
3 Ò 6 SETMANES

PER A JOVES DE 10 A 21 ANYS
PRIMER TORN: Del 3 al 24 de juliol
SEGON TORN: Del 24 de juliol al 14 d'agost

INFORMACIÓ:
DIRECCIÓ GENERAL D'EDUCACIÓ
C/ SANT FELIU, 8-A • PALMA
TEL. 17 65 00


CURSOS SUBVENCIONATS PER
GOVERN BALEAR
Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

RESTAURANT

ITALIANA
 PIZZERIA

Direcció: Rosa

c/ Berlín, 6 • Tel. 49 01 65 • s'Arenal (Mallorca)

Zoldos

 Carrer de Manacor, 121-C
 Tel. 27 85 18
 07007 Palma de Mallorca

Restaurant
Cas Carbone
 Dimarts tancat
 Cta. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

 
 SERVEI OFICIAL

SERVIAUTO ARENAL S.A.
 Carretera Militar, 185 • Les Cadenes Tel. 26 81 11
 07006 S'Arenal-Palma (Mallorca) Fax 74 32 77

RESTAURANT S'HOSTALOT
 Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
 Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada
 Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
 S'Hostalot

Automòbils
PLA DE NA TESA
 Compra i venda de vehicles
 C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de na Tesa


BAR CENTRAL
 Menjars • Tapes variades • Entrepans
 Som especialistes en paelles
 Menú del dia a 600 ptes.
 C/ Cardenal Rossell, 80 •
 Tel. 26 10 39 • Coll d'en Rabassa

**EL PETIT COMERÇ DÓNA
 VIDA I SEGURETAT A LA
 BARRIADA**

Quatre motius per anar a comprar a la petita i mitjana empresa de la barriada:

1. Els beneficis de la petita i mitjana empresa mallorquina es reinverteixen a Mallorca, la qual cosa provoca que els doblers corrin de mà en mà i arribin a molta més gent.
2. El petit comerç la majoria de les vegades són empreses de tipus familiar que creen llocs de feina estables.
3. La petita i mitjana empresa ofereix un tracte humà i un servei post-venda que mai no podrà oferir la massificació i la despersonalització de les grans superfícies.
4. Un carrer ple de comerços és una garantia contra la degradació i un fre a la inseguretat ciutadana.

Mallorquins! Mallorquines!
No deixeu de comprar als comerços de la barriada o del vostre poble!

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

BAR - RESTAURANT
ESPECIALITAT EN Andreu
 Arròs brut • Paella • Cordon blue • Bistec al pebre • Sípia
 Conill a l'allet • Escalopa • Llenguado Meunier • Carns i Peixos
 c/ Grua, 6 • La Ribera • Can Pastilla • Tel. 26 10 73
 Sortida 10 autopista (dimarts tancat)

CAN TITO RESTAURANT
 PEIXOS I MARISCS FRESCS
 CUINA MALLORQUINA
 c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

LA BITACORA
DORADA
Restaurant
peixos i mariscs frescs
OBERT CADA DIA
 Trafalgar, 23 • Tel. 26 34 10
 Ciutat Jardí (Coll d'en Rabassa) • 07007 Palma


 FABRICACIÓ DE FERRAMENTES
 NÀUTIQUES A MIDA
 FABRICACIÓ DE PECES AMB
 ENCUNYS I Matrius
 MATRIUS
 NAUS POIMA, PASSATGE A, núm.1
 POLÍGON CAN VALERO Tel. 29 73 32
 07011 PALMA DE MALLORCA Fax 75 50 43

Restaurant
BINICOMPRAT
 Banquets de negocis, noces i comunions
 Carretera de Manacor, km 21'70 • Tel. 12 54 11


RESTAURANTE
Casa Jacinto
 c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

**MALLORQUINS
 MALLORQUINES**
**COMPRAU PRODUCTES
 DE MALLORCA**
**SÓN ELS MILLORS
 DEL MÓN**

És un suggeriment de L'ESTEL de Mallorca

TENNIS
SON RIGO
 Tennis Squash
 Futbol-sala Volei
 Håndbol Mini-golf
 Petanca Tennis taula
 Cir. footing Gimnàs
 Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
 Sometimes • Palma de Mallorca

BAR RESTAURANT
ALL I PEBRE
Menjar típic valencià
 Direcció: Begoña Asunción
 c/ Canonge Tarongí, 8 • Tel. 26 51 48 • 07007 Coll d'en Rabassa

L'ESTEL de Mallorca
**EL MILLOR SUPORT PUBLICITARI DE
 LA VOSTRA EMPRESA A MALLORCA**

Estudiant de Filologia catalana fa classes particulars d'EGB i BUP a 500 ptes /hora. Tel. 243742.

Cursos d'expressió corporal. Grups d'adults els dilluns a les 18 hores. Grups de joves els dimarts a les 18 hores. Carrer Menorca, 6. Per 5.500 ptes al mes. Tel. 750041-713262.

Estudiant de Filologia catalana fa classes de repàs d'EGB i BUP, preferentment assignatures de lletres. Demanau per na Carolina al 299829.

«Amics de Joan Ballester i Canals» ofereix de franc material imprès i cassettes de propaganda nacionalista. Podeu escriure a l'Apartat 5.069 de Barcelona-08080; o telefonar al 93 2194746.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Mestre s'ofereix per fer classes de repàs. Demanau per Bartomeu al telèfon 467931.

Si estau interessats per la literatura en català, podeu subscriure-vos de franc a la revista LA FOREST D'ARANA, plaça Mossèn Sorell, 6-14, València 46003. Cal fer-hi esment dels vostres nom i cognom, adreça, codi postal i població.

Licenciat fa classes de català a tots els nivells, per a una persona o a un grup petit. Preparació per exàmens de la junta avaluadora. També repàs d'assignatures. Tel. 720567.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337.200 Rosario-Argentina.



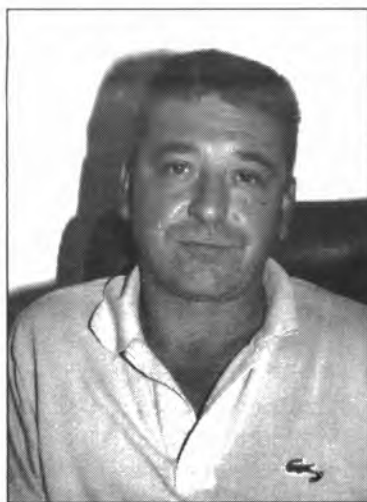
Na Catalina Reig i Na Margalida Ferragut són les madones del Forn de Son Rapinya. Aquest forn fou obert pel seu padri Baltasar Reig fa devers cent anys.



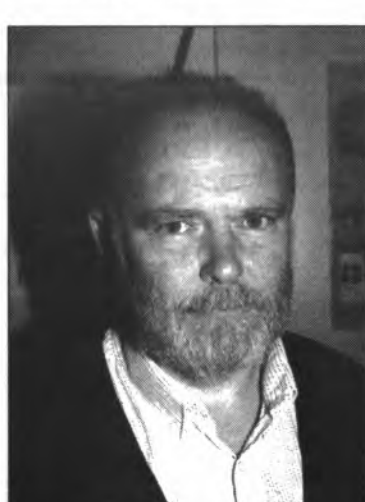
El matrimoni Planes-Gordiola regenta des de fa quinze anys la gestoria administrativa J. Planes, a Son Rapinya.



N'Antònia Alzamora, descendent de margalidans, regenta des de fa quatre anys el restaurant S'Escala, a Can Valero. Despatxa tapes i menús 800 pessetes.



N'Àngel Fernández, nascut a Madrid, és el gerent de Senyalitzacions i Reciclatges MAPOBA, que s'ha instal·lat a Can Valero ara fa mig any. Els seus principals clients són les institucions mallorquines.



En Juli Rebollo, nascut a Barcelona, és el delegat de Casa Westfalia, una empresa alemanya d'alimentació que es va obrir fa deu a anys a Can Valero.



En Bartomeu Pons de Lluçmajor i en Miquel Girad d'Artà regenten des de fa tres anys La Bodeguilla de la Moncloa, a Son Rapinya. Despatxen hamburgueses, entrepans i plats combinats. Per 600 pessetes s'hi pot menjar i beure.



Na Isabel Garcia, nacuda a Alcaudete (Jaen), fa un any que ha obert un taller d'arreglar roba a Son Armadams.



En Joan Estarrelles, nascut a Bunyola, regenta des de fa trenta anys el bar Nou Terminal, a Son Armadams. Despatxa entrepans i begudes.

Dia mundial sense tabac

Cada any, l'Organització Mundial de la Salut convida tothom a pensar en el tabac o en la salut en aquest dia especial, 31 de maig, que ha estat designat per l'Assemblea Mundial de la Salut com a Dia mundial sense tabac.

Enguany, el Dia mundial sense tabac està dedicat al lema "Esport i arts sense tabac". És una oportunitat única per mobilitzar atletes, artistes i els mitjans de comunicació, amb l'objectiu de promocionar una societat i un estil de vida on l'ús del tabac no sigui una norma acceptada.

Les conseqüències de l'ús del tabac són molt serioses: s'estima que devers la meitat dels adolescents que comencen a fumar cigarrats i continuen fumant durant la seva vida, podran morir com a conseqüència dels efectes del tabac. A part de fumar, totes les altres maneres d'usar el tabac són també molt perilloses.

Dades recents confirmen que els riscos de fumar són substancialment més alts del que es creia en un principi. Els fumadors prolongats tenen una taxa de mort tres vegades més alta que els no fumadors a totes les edats, des de la joventut a la maduresa.

El tabac no té uns nivells de consum segurs. Distints investigadors han taxat la nicotina com a més addictiva inclús que l'heroïna, la cocaïna, la marihuana o l'alcohol.

Al nostre país, la venda directa de tabac mou al voltant d'un bilió de pessetes d'any, un 15% de les quals a través del contraban. Això, una vegada que l'Estat espanyol ha harmonitzat l'impost del tabac amb la mitjana europea (una taxa del 75% sobre el preu de venda), li suposa uns ingressos fiscals propers a mig bilió de pessetes (500.000.000.000 pessetes). En termes globals el mercat del tabac a Espanya creix anualment per sobre del 5%, tot i que el nombre de persones que fumen disminueix en tots els sentits; el creixement de l'import econòmic total general per les vendes de

tabac s'explica, per tant, per mor de les pujades periòdiques del seu preu.

És per tot això que el Consell Insular de Mallorca se suma a la celebració del Dia mundial sense tabac i us demana que prengueu un posicionament actiu davant els perills de l'ús del tabac; més en concret:

1. Assimilant i difonent el missatge tramès amb la celebració, amb una actuació personal decidida de lluita contra l'ús del tabac.

31 DE MAIG 1996



DIA MUNDIAL SENSE TABAC

Consell Insular de Mallorca

2. Impulsant i fent costat a actuacions que ens permetin gaudir l'esport i l'art sense la pressió de la propaganda tabaquera, en un ambient lliure de fum per l'ús del tabac.

3. Participant activament en accions dirigides a disminuir l'ús del tabac als establiments públics, a centres i empreses (tant públiques com privades), als transports, als centres esportius i culturals, a les escoles i a la pròpia llar; i no només durant el dia de la celebració, sinó també al llarg de tot l'any.

4. Canviar l'acceptació cultural de l'ús del tabac per unes pautes més saludables i lliures de fum és a les nostres mans, i aquesta celebració és una petita pauta per arribar-hi. **Miquel Amengual**, responsable de l'Equip de promoció de la salut del CIM Ω

FORAST ERADES

Jaime Campmany: **La Rahola y el Colom no penetran en la sala, ni saludan a los Reyes como cortesía manda. Esto no es de catalanes ni gentes republicanas, que el catalán tiene el "seny", y saludar a un monarca lo hacen todas las personas si no son maleducadas. Hacer esta grosería sólo es de mala crianza, de rústicos y zambombos, zangandullos y bambarrías.**



J. CAMPMANY

ΩΩΩ

Lorenzo Contreras: **El "molt honorable" considera fuera de cuestión —o sea, incuestionable— la política lingüística de la Generalidad de Cataluña, que no es sólo "inmersión" de alumnos indefensos en una cultura que les resulta ajena por tradición y familia, sino además política cultural tergiversada, desafío a la convivencia de comunidades en las tierras de allende el Ebro.**

ΩΩΩ

Miguel Platón: **Pujol exigió la no injerencia del PP en la política de inmersión lingüística que la Generalidad estableció de forma global en 1993, es decir, una política totalitaria que impide a la mitad de la población catalana —castellanohablante— recibir una sola palabra de la educación básica en su lengua materna.**

ΩΩΩ

Horacio Sáenz Guerrero, periodista: **Barcelona es la más importante ciudad andaluza de España.**

ΩΩΩ

Ignasi Riera (tertulià d'Onda Cero): **Barcelona es la primera provincia andaluza de España.**

ΩΩΩ

Andreu Manresa, corresponsal del diari ultraespanyolista *El País*: **Cristòfol Soler acudirà el próximo sábado a una manifestación callejera de tinte nacionalista.**



La literatura mallorquina i la lluita de classes (i 6)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL

Els segles XVII i XVIII tampoc són bons per a les classes populars. Al marge de les lluites antixuetes i dels processos de la Inquisició, el poble, en temps de Fernando VI s'ha d'enfrontar amb un estat de misèria per causa de les males anyades, l'epidèmia de pesta i els temporals... A això, hi hem d'afegir les lleves de soldats, reclutats a la força entre els pobres, ben sovint després d'increïbles violències i per aquella dita popular "De porcs i de senyors, se n'ha de venir de casta", només els nobles i els burgesos se n'alliberaven d'augmentar els exèrcits contra la seva voluntat. Per altra banda, en temps de Felip V, perduts els drets forals de les illes, una classe deguda a les tendències polítiques de la Guerra de Successió predominaria per damunt de totes les altres: els *botiflers*, coneguts pel poble amb el nom de "botifarres"...

I tampoc se n'allibera el segle XVII d'un intent de retorn al feudalisme. Novament tots els defectes de la injustícia social de l'Edat Mitjana retornen sobtadament. I els aristòcrates de tan mala fama com el comte de Santa Maria de Formiguera, conegut pel malnom de "Comte Mal", són considerats com a fills del dimoni. No ens manquen romanços populars que ho demostren, com tampoc obres literàries, com la de Guillem Colom:

"Que es lo que duis en els peus, mon Conte Mal?
Males passes que he donades, muller lleial."

Males passes d'un segle tràgic; aquell senyor feudal, ara sobirà de les antigues cavalleries d'Hero, Santa Margarida, Alcudiola, Maria, Puigblanc, Castellet i Tamca... i volia el domini directe de les seves propietats, amb quantes vides hi hagués dedins, per mitjà del pagament dels delmes de les comunes d'aquell terme de Santa Margalida així com el dret d'exercir la jurisdicció civil i criminal sobre els seus habitants. I tot això va donar lloc a la lluita entre els veïns d'aquell poble, que s'arriscava a perdre totes les seves llibertats a mans dels *espadatxins* del comte Mal. Un cas més de lluita de classes en el qual els poderosos no tenen certament la raó. Resultat: crims, morts, violacions i atropellaments de tota casta. Però, què es podia esperar d'una noblesa que, com *donya* Violant Espanyol, tenia encara esclaus musulmans? D'una gent que solament per orgull era capaç d'organitzar aquelles lluites familiars entre Canamunts i Canavalls, Armadams i Espanyols?

Així, doncs, entrem en el segle XIX amb no molt bon peu. Fets històrics: la revolució absolutista de Campos de l'any 1822 i la carlista de Manacor del 1835. La participació de la tropa del marquès de Palacio en la Guerra de la Independència... I el derrocament de la monarquia l'any 1868, quan les turbes revolucionàries s'apoderen dels carrers de Ciutat i tomen el monument d'Isabel II.

I hem arribat a la revolució industrial. Ja no hi ha artesans, sinó obrers i pagesos, dominats per una burgesia mitjana, per aquell de "Burgès, menjar molt i no fer res!"

I com arreu del món, les vagues obreres seran l'arma per combatre les condicions d'aquelles fabricotes fosques, subterrànies, antihigièniques, on molts de menors hi feien feina del matí a la nit. A l'any 1871 hi ha a Ciutat una partida de vagues de treballadors, els fusters i ebenistes reparteixen una circular als mestres de taller en la qual conviden a associar-se a una assemblea general amb l'objecte que es manifestin de conformitat amb un augment de salari del vint per cent i un jornal de deu hores. I després d'ells, molts d'altres obrers, demanaran també unes reivindicacions justes (com la dels obrers del vidre).

I què en diuen de tot això els escriptors? Què pensen de la societat i de les classes populars?

Diu en Miquel dels Sants Oliver a les converses de pedrís que "... No foren Rousseau, ni Malthus, ni Proudhon, ni Lasalle, ni Fourier, ni Marx, ni cap mena de pensador o filòsof, els promotors del conflicte modern, sinó que ells més bé seguiren el conflicte... El mal vengué quan Watt ideà la seva màquina, quan Fulton oferí la seva, quan un mecànic intel·ligent perfeccionà el torn de filar, acabant amb la filosa de les nostres àvies, o aplicava una corretja de transmissió que movia deu telers d'una vegada, quan va desfer-se l'organització familiar del treball i perdé la indústria el seu caràcter domèstic... més íntim i humà que el de l'immens ramat d'assalariats..." I parla d'un retorn a la terra, de la desintegració de la gran indústria, de la vida patriarcal...

I en el seu ideari diu En Joan Alcover: "S'ha dit que el corc de les classes inferiors no és tant la set de posseir com la set d'ésser, no és tant la immensa desproporció dels medis materials com l'abim que perpetra la divisió de castes i separa la societat en dos mons que ni es coneixen ni s'entenen."

I si Joan Alcover pensava així en els primers anys del segle XX, altres com Gabriel Alomar no es conformarien amb una postura moderada, duent el seu esforç cap a mires molt més amples de justícia social. (Podríem parlar de l'escola socialista de Miquel Quetgles, per exemple.) Però la figura més interessant és n'Alomar, de signe contrari a Miquel dels Sants Oliver, ja que mentre un era d'esquerres, l'altre era de dretes. La visió futurista de n'Alomar cap a una societat mallorquina, justa i democràtica, ha fet que els escriptors d'avui no l'hagin reivindicat com un dels valors més positius del passat literari de les illes. Per això, obres alomarianes com *La columna de foc*, *El Futurisme* o *La pena de mort*, interessan de bell nou. Ω

CURS DE FILOSOFIA

La tercera Il·lustració

EN JOAN QUETGLES

Tot pensament o discurs que faci referència a la societat —i majorment als mals que afecten a la societat—, necessàriament, es fa a partir d'un sistema de Filosofia. Pot ésser que un hom cregui que el seu propi pensament és independent de qualsevol Filosofia; però, en aquest cas, la seva creença és una il·lusió. Els sistemes filosòfics sempre són uns pocs, i les ideologies personals sempre se sustenten en un o altre sistema.

Amb aquestes conferències tinc la pretensió de fer conèixer una sèrie de possibilitats que, dins el camp ideològic, són a l'abast dels qui es consideren defensors dels interessos de les classes treballadores, i, en especial, als qui són dins d'una perspectiva catalana.

El punt de partida és la denúncia del sistema *escalafonal hispànic*. Veurem que el poder material que sustenta, per mitjà de funcionaris escalafonats, un determinat sistema filosòfic no fa sinó escanyar les possibilitats de renovació ideològica. Es crea la magnífica contradicció: com més gran i despòtic és el Poder material sustentador, més feble esdevé el seu discurs racional. La veritat d'aquest enunciat ve confirmada per la misèria intel·lectual que genera el Poder material de l'oligarquia hispana.

Inicialment, haurem de constatar que la renovació del Pensament i de la societat, sempre esdevé al marge del Pensament oficial i de les Universitats.

Una vegada vist i debatut aquest planteig inicial, veuríem un conjunt de temes, els quals, més o menys, respondrien als enunciatss següents:

1r. A la recerca del punt de partida de l'actual sistema filosòfic. Diu En Hegel que tota Filosofia és una Història de la Filosofia. Marxisme i Post-marxisme. El fracàs de l'Escola Frackfurt. En Hegel i En Marx.

2n. La difícil denúncia contra el Positivisme Lògic, que és la Filosofia dominant al món. (La ridícula imitació hispana del Positivisme nòrdic.) Significació del discurs d'En Wittgenstein. Crítica al Positivisme.

3r. La crítica d'En Hegel a la Il·lustració. El fracàs de la Il·lustració. Debàt sobre el planteig d'En Hegel. L'òliba filosòfica del nostre temps.

4t. El Verb es va fer carn. Tota idea filosòfica pretén fer-se realitat històrica. Òlibes que mai emprenen el vol. Geografia de la llibertat. D'allò que no hi ha dubte és de que hi ha hagut un camí històric d'alliberament real, material, concret: el Verb es va fer carn.

5è. Les noves vies per una nova llibertat. Per exemple, les infopistes ens permeten trencar l'univers hispano-catòlic dins el qual ara som presos. Les possibilitats que les noves tecnologies posin en crisi els sistemes burocràtics. Un sistema productiu modern és incompatible amb un sistema escalafonal. Nous camins per a l'emancipació social. Les possibilitats de Catalunya.

Informació al telèfon 76 30 68. Matrícula: 1.000 ptes. Sessions setmanals a partir del 10 de juny. Cada dilluns a les 8 del vespre. Lloc: Departament de Filosofia de l'Institut Ramon Llull Ω

NATALICI? ANIVERSARI? CASORI? NOCES D'ARGENT?

No us trenqueu les banyes pensant en regals o peregrinant per botigues de 20 duros, regaleu subscripcions de **L'ESTEL** d'un any, de dos anys o de cinc anys als vostres essers estimats.

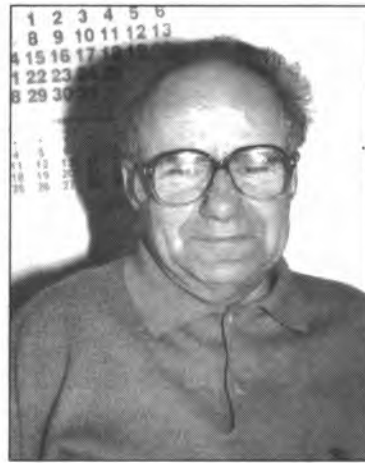
Feu país, família i amistat tot alhora. DIGAU-LOS-HO amb L'ESTEL



En Manuel Rosselló, nascut a Son Espanyolet, fa set anys que va obrir el taller Albert de reparació de cotxes a la barriada del Poble Espanyol.



Na Josefina Navarro, nascuda al Coll d'en Rabassa, fa vuit anys que fa feina a Casa Planes, abans a s'Arenal de Mallorca i ara a Son Armadams.



En Sebastià Ribot, nascut a can Manyo de Petra, fa trenta anys que va obrir el magatzem de fruits secs a Can Valero. Comercia amb ametles, garroves i adobs. És el president d'Agro-Mallorquí amb sis-cents cinquanta socis que li compren adobs i li venen les ametles i garroves. A través d'Agro-Mallorquí, els pagesos reben les subvencions per quarterada d'ametler que tenen. També gestiona les subvencions per quarterada de plantació nova: 450.000 pessetes per hectàrea, que no està gens malament. Enguany, s'han sembrat tres-centes hectàrees subvencionades d'ametlers i garrovers, gestionades per aquesta associació.



El matrimoni Serrano-Reyes, nascuts a Granada i a València, respectivament, regenten des de fa set anys la cafeteria El Rincón de Cándido, a Son Rapinya. Despatxen menús a 700 pessetes. És un local del Barça.

LA MÀFIA A MALLORCA

Filosofia de la màfia

El que podríem dir moral i singular idealització del dret a recórrer a tots els mitjans, i sovint aquells que sobrepassen la llei, per aconseguir imposar-se als poderosos i arribar a l'èxit, ha influït, potser més del que es pensa, perquè es perpetuïn fins als nostres dies certs costums que fan referència a l'encobriment dels mafiosos. Entre les classes populars altes, l'esperit de la màfia ha nascut de l'antic costum de mantenir familiaritat amb els poderosos senyors, els aristòcrates dominants i predominants durant segles a tota Europa, que havien usat sempre en profit seu els mitjans de la força i de la violència que estan fora de la llei. Per als delinqüents, la conveniència d'estar al servei de persones o famílies privilegiades era òbvia. En esser de domini públic que un delinqüent gaudia de protecció il·lustre, cap magistrat gosava treure a la llum pública els papers i les instruccions de vells processos. D'aquesta manera, lentament, es constituïa una classe de nous rics a mitjan camí entre l'aristocràcia i les masses populars, i es vinculà a mètodes d'equilibri aliens a qualsevol llei de convivència civil. La màfia constitueix en la societat contemporània un especial grup de poder, del qual se serveixen les forces polítiques, econòmiques i socials que volen mantenir una hegemonia, encara que sigui per mitjans extralegals, grup de poder que es pot confondre o identificar-se a vegades amb un partit o amb certs grups d'ells. Els mafiosos ho són per vocació, per inclinació entusiàstica. En cert sentit són uns artistes, tot ho arrisquen, corren molts de perills i, en algunes ocasions, actuen impulsats per una espècie d'inspiració. La seva és una passió tan forta com el joc.

L'aparell de l'Estat també pot esser considerat en cents casos una màfia. Marx considera l'Estat com un instrument d'opressió de classe, un instrument que intervé en la lluita de classes amb el seu aparell repressiu o ideològic per a rompre el poder del moviment polític dels treballadors mitjançant sancions legals i extralegals. Una forma d'aquesta intervenció estatal consisteix en l'estigmatització dels opositors polítics de la "burguesia-màfia" col·lectiva a "criminals". Segons deia un periodista: "Fins ara, la màfia s'havia limitat a cercar l'aliança amb el poder constituït, però ara s'identifica ja amb el poder." En síntesi, es podria dir que la màfia, considerada com a conjunt, té com a dirigents els petits i mitjans burgesos rurals i ciutadans, que mantenen una forta aliança amb el poder. Per màfia no s'ha d'entendre qualsevol classe d'associació delictiva per a fins de lucre o de venjança, sinó aquell tipus particular, caracteritzat històricament, de connexió i oclusió entre grups dominants socialment, econòmicament i políticament amb grups de persones que pertanyen a associacions delictives, amb la finalitat de mantenir la seva pròpia hegemonia, o la mateixa connexió, però en el sentit que grups polítics econòmics i socials intenten obrir-se camí cap a la conquesta de posicions de poder, aliant-se orgànicament amb les associacions de delinqüents, o utilitzant-les. **Pere Gri** Ω



Na Catalina Thomàs Pons, nascuda al Camp Rodó, és la madona jove de Ferramentes Inox, una fàbrica de ferramentes, frontisses i ferramentes nàutiques. Fa trenta-tres anys que son pare va obrir aquesta fàbrica a Can Valero.



Dirk Abel és el fill de l'amo de la fàbrica d'embotits Abel. Fabrica embotits alemanys, com salsitxes, carns fredes, pernills fumats, etc. Fa vint-i-cinc anys que es va obrir aquesta fàbrica a Can Valero. La firma Abel explota quatre restaurants a diversos llocs de la vorera de mar. Ara n'han obert un altre a Alcampo, amb menjars i cervesa alemanya.

Amb Espanya, no hi tenim cap feina

Tot allò que vagi encaminat a reivindicar majors quotes d'autogovern és, en principi, positiu. Ara bé, així com és impossible arrencar el cotxe amb quarta, també hem d'entendre que no podem anar sempre amb primera sense el perill de cremar el motor. Doncs això mateix li pot passar a la nostra gent, avui mobilitzada com mai no s'havia vist, a mesura que vagi tocant amb les mans que el camí de demanar petites concessions als espanyols és un cúmul de frustracions i de desenganys. Perquè, no ens enganem, com a molt, què podem aconseguir -si és que realment aconseguim res- amb aquesta casta de reivindicacions? Ésser reconeguts com a comunitat històrica? Molt bé, perfecte! Vol dir això que se'ns hauran acabat els problemes? Es posarà punt i final a l'espòli fiscal? Els doblers generats a Mallorca amb la suor de tots els mallorquins, quedaran a Mallorca? Posem que això sigui possible, deixaran de discriminar-nos en inversions? Podrem gaudir d'uns serveis sanitaris com Déu mana? Es solventarà el problema de la delinqüència d'importació? S'acabaran las Ferias de abril? Ens deixaran d'imposar una llengua forastera? Per a aquestes qüestions sí, que podrien demanar un referèndum tots aquells que perden la son per si parlem català o mallorquí.

Si en Pujol mateix fa curt amb les reivindicacions autonòmiques i a l'hora de reclamar el reconeixement de Catalunya com a nació i d'Espanya com estat plurinacional, me pot explicar algú què fan Antoni Mir i els organitzadors de la convocatòria afirmant que "som una comunitat històrica" quan en els nostres textos legals com l'Estatut, al seu article novè, o la Llei 3/1986 de Normalització Lingüística, al seu preàmbul, ja ens reconeixen no com a comunitat, sinó com a nacionalitat? Però, que no veuen els organitzadors que ara Andalusia també ho vol ser, comunitat històrica? Déu meu. I ara hem de caure tan baix de voler-nos comparar amb Andalusia?

Si ara, en comptes d'haver anat a una diada per l'autogovern ens haguéssim manifestat per la independència, probablement d'aquí a poc temps ens concedirien atemorits no ja un estatut fiscal sinó, més bé, un concert econòmic per por que no en féssim una de grossa. Però, ja se sap, només és respectat el poble que es fa respectar. I ara per ara els espanyols s'estimen més concedir el 30% de l'IRPF a totes les autonomies de l'estat que no transferir-ne el 15% a Balears i a Catalunya.

I ja que els va tan bé posar en pràctica aquesta fórmula, per què no ens arriba la nostra part del "café para todos" en el sentit que el català gaudeixi d'un marc d'oficialitat única a ca nostra, com tenen els espanyols per a la seva llengua en el seu territori històric? Que jo sàpiga, el "café para todos" no funciona en aquest sentit.

No ens ha de quedar cap dubte que els esdeveniments que es van succeint a partir de l'any passat, són una mostra clara que, a Mallorca, la consciència nacional creix a un ritme vertiginós. Com és evident els mallorquins ja n'estam tips que ens facin l'abús, cosa que demostra a les clares que amb Espanya no hi tenim cap feina. Deixem-nos, doncs, de males companyies i de fer-nos il·lusions de poder encaixar qualche dia Mallorca dins Espanya. Ara per ara, insistesc, l'única solució coherent, pragmàtica i racional és la independència. **Antoni Martiàñez i Lliteres** Ω


FORAST ERADES

Carmen Leal, secretària de l'Associació de profesores por el bilingüisme: **El hecho de que el 73 por ciento de los niños de tres años sean castellano hablantes no parece suficiente para el empecinamiento en una práctica pedagógica que se llama ya "inmersión a la catalana", y que ha subvertido el orden de toda educación. Se prima el conocimiento de un idioma y la integración a la llamada cultura catalana nacionalista, antes que el desarrollo integral del individuo.**

ΩΩΩ

Luis Maria Ansón: **José María Aznar tiene el deber de salir en defensa de Vidal-Quadras y respaldarlo explícitamente, frente a la tentativa de aniquilamiento expresada por el presidente regional catalán.**



L. M. ANSÓN

ΩΩΩ

Ramón Rodríguez Viñals, sector nazi del PP balear: **En algunos aspectos como pueda ser la normalización lingüística impuesta por el presidente Soler se està haciendo un uso ilegítimo de la violencia a través de la ley.**

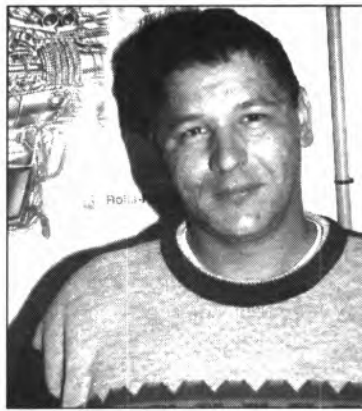
ΩΩΩ

Eduardo Haro Tecglen (*El País*): **El Espanyol escribe así su nombre para demostrar que no es español, y el último partido nacionalista parlamentario, el PP, abandona el españolismo como puede.**

Immigrant! Tu no pots ensenyar la llengua mallorquina als teus fills, però els mestres a l'escola sí que ho poden fer. Exigeix escoles catalanes al teu barri o al teu poble.



Na Rosa Sugranyes, nascuda a Son Cotoner, és la madona jove de Morters Mallorca, un magatzem que despatxa morters preparats per a la construcció, situat a Can Valero.



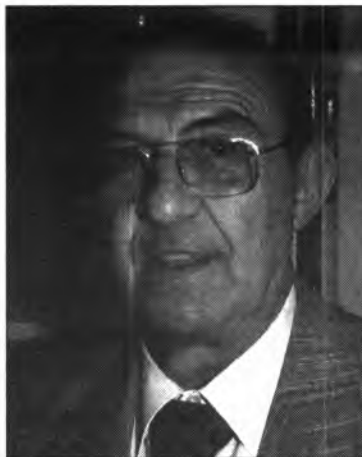
En Vicent Martorell, nascut a Inca, és l'encarregat de l'empresa Sparesair, que fa un parell d'anys es va instal·lar a Can Valero. Adoben equips d'avió; els seus clients són les companyies aèries xàrter espanyoles.



En Josep Garau i en Pere Alcover fa sis anys que s'associaren per obrir el Taller GAAL de sistemes i serveis, a Can Valero. Fan acabats de cases en fusteria, alumini, etc.



N'Àngela Bru, nascuda a Barcelona, fa catorze anys que va obrir la botiga Tarot a Son Armandams. Despatxa tarots, regals i coses.



En Josep M. Font, nascut a sa Vileta, fa vuit mesos que ha obert una botiga de 100 a Son Armandams.

Fins el 9 de juny es pot veure *El cadàver*, de M. López Crespi, al Teatre Principal de Ciutat

La companyia de teatre *Taula Rodona* que dirigeix *Adolfo Díez* estrenarà el proper dia 30 de maig en el Teatre Principal de Palma l'obra de l'autor de sa Pobla, M. López Crespi. Els personatges seran interpretats per les conegudes actrius de la nostra escena *Aina Segura*, *Espèrança Barceló*, *M^a Magdalena Aguiló* i *Magita Mora*. Els decorats i vestuari anirà a càrrec de *Bernat Pujol*. M. López Crespi és un autor que ha guanyat la majoria de premis de teatre que es concedeixen en els Països Catalans. Podríem destacar (entre molts d'altres) el Ciutat de Palma, el premi Born de Menorca, el premi del Consell Insular de Mallorca-Teatre Principal, el Ciutat de Granollers, Ciutat d'Alcoi, Ciutat de Granollers, Carles Arniches d'Alacant. L'autor de sa Pobla ha publicat igualment les obres teatral *Autòpsia a la matinada*, *Homenatge Rosselló-Pòrcel*, etc. Actualment estan en procés de publicació *El Cadàver* i *Acte únic*. L'obra *El Cadàver* s'estrenarà el proper dia 30 de maig i les funcions duraran fins el proper dia 9 de juny. Ω

La màfia de l'aigua amenaça de mort Jaume Sastre

Dilluns dia 15 d'abril, al contestador automàtic de L'ESTEL va quedar enregistrada la següent cridada telefònica que més avall transcrivim literalment. Immediatament es va fer una denúncia i es va posar a disposició del jutjat de guàrdia aquest missatge:



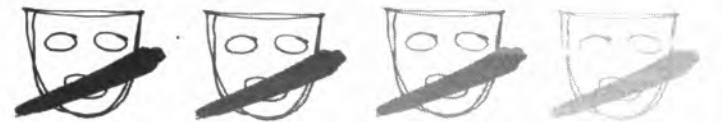
Ventura Rubí.

"Bones! Sóc un company del senyor Ventura Rubí a s'Ajuntament de Sencelles. Aquest missatge és per al senyor Jaume Sastre per dir-li que és un fill de puta i que vagi alerta a lo que escriu, no; i que procuri no deixar aparcat es seu cotxe an es carrer perquè el trobarà cremat; i que vagi alerta també a tancar bé ses portes de ca seva perquè també les trobarà cremades, no; i si torna a xerrar del senyor Ventura Rubí o se tornar a ficar-se amb qualcú més li puc assegurar que el matarem".

CRIDA A LA CIUTADANIA!

AJUDAU-NOS A IDENTIFICAR ELS MAFIOSOS QUE AMENACEN DE MORT

L'ESTEL de Mallorca posa a disposició dels ciutadans i ciutadanes el telèfon **27 23 27** on podran escoltar de viva veu les amenaces telefòniques. No cal dir que agraiem qualsevol pista que pugui ajudar a identificar la veu dels mafiosos de l'aigua i que podeu fer arribar a l'ap. de correus 531 de Ciutat o al telèfon de la redacció de L'ESTEL 26 50 05 Ω



Subscripció popular per recórrer la sentència:

**Llibreta d'estalvi Sa Nostra
2051 - 0017 - 03 - 0082962188**

Contra la sentència racista del jutge Quintana Carretero, anem al Tribunal de Drets Humans europeu Subscripció popular. Comitè per la llibertat d'expressió

Després que per la força de les armes i per dret de conquesta, l'imperialisme espanyol va reduir Mallorca a la condició de colònia, amb el **Decreto de Nueva Planta** (1715), es va iniciar la invasió de jutges i funcionaris forasters que tracten els mallorquins com esclaus i menyspreen la llengua i cultura catalanes. Fins fa pocs anys totes aquestes agressions racistes i xenòfobes anti-mallorquines quedaven dins la més absoluta impunitat. Avui, afortunadament, el nacionalisme mallorquí no és un afer intern d'Espanya sinó que constitueix un problema internacional dins el context europeu. Coherentment amb això, davant aquesta acció racista perpetrada pel jutge madrileny Pedro José Quintana Carretero cal recórrer primer a l'Audiència, després al Suprem i al Constitucional espanyol i finalment al Tribunal Europeu de Drets Humans. Atès que ens trobam davant una sentència que vol "esser un càstig exemplar" per intimidar el conjunt de la premsa en llengua catalana en general i el nacionalisme mallorquí en particular, aquest és el motiu pel qual feim una crida a la solidaritat i obrim la següent subscripció popular (a dalt).

Entrevista amb Antoni Esteve i Corró

“Al president del Barça, l'imposaven des de Madrid”

Antoni Esteve fou futbolista; jugava de defensa central. Formà part del Constància (1939-43), del Barcelona (1943-46), de l'Hércules (1947-49), del Tarragona (1949-50) i del Constància, i el 1952 es va retirar.

—On vàreu nèixer?

—A Esporles (1919), però la meua infància la vaig viure a Inca, ja que el meu pare era carabiner i el destinaren a Inca, quan jo devia tenir uns cinc anys.

—Quin és el vostre primer record de jugar a futbol?

—A Inca, al Constància d'infants, als 12 o 13 anys, després ja vaig passar als juvenils. Per aquests temps hi havia la Guerra Civil, molts jugadors van haver d'anar-hi i vam haver d'entrar a jugar altres de més joves; per això, al 1936, quan jo tenia 16 o 17, anys ja jugava amb el Constància.

—Abans de anar a jugar amb el Barça, a quins equips vàreu jugar?

—Sempre amb el Constància. Fins que vàrem fer una promoció per pujar a primera, i després ja vaig anar al Barcelona.

—Com va ésser que vàreu anar a jugar amb el Barça?

—Els de Barcelona van venir aquí i van xerrar amb jo i amb els directius del Constància, i ja vaig fitxar amb el Barça; abans d'anar allà jo ja era del Barça. Ja fitxat amb el Barça, em varen deixar un parell de diumenges més a Inca i després ja vaig anar cap a allà.

—Quin fou el primer partit que féreu amb el Barcelona?

—Fou un partit contra el Constància, de Copa del Rei, perquè el Barcelona ja havia vingut a jugar

a Inca i després van anar a jugar a Barcelona, i aquí jo vaig fer el meu primer partit amb els barcelonistes. A Inca vam guanyar 1-0 i a Barcelona 3-1.

—Vàreu anar a la Guerra Civil?

—L'any 1940, quan jo tenia 18 anys ens van enviar a la guerra. Primer vam anar a Osca i d'allà ens van dur a Terol, després, en acabar la guerra, ens vam anar a Calatayud i poc més tard ens van llicenciar a Logronyo i després ja vàrem venir cap a Mallorca.

—El temps que jugàveu a futbol, fèieu feina?

—Sí, jugant amb el Constància feia de sabater, a una fàbrica que es deia can Martorell, però quan vaig anar a Barcelona no podia fer-ne, perquè entrenaven a hores laborals, tres o quatre dies a la semana.

—Quin entrenador teníeu quan jugàveu amb el Barcelona?

—Vaig tenir un entrenador que havia estat jugador del Barcelona que li deien Samitier.

—Quin jugadors tenia el Barça la temporada que vós jugàveu?

—Un que li deien n'Escolà, en Bravo, en Martí, en Gonzalo, en Jiménez (d'Uruguai), en Marcos Aurio (d'Argentina), en César, en Nicolau que és de Sant Joan, que va venir d'Argentina, on vivia amb els seus pares i estava amb uns tios seus de Sant Joan... de porter teníem en Velasco, que li van pegar una potada al cap i va entrar en Ramelletts, i en Ladislao Kubala, que ben segur n'haureu sentit parlar, va entrar l'any que jo me'n vaig anar.

—Com va seguir la vostra carrera futbolística?

—L'any 44-45 vaig jugar amb el Barcelona; el 45-46 vaig tornar al Constància, perquè l'any anterior amb el Barça quasi no vaig jugar; el 46-47 vaig anar a l'Hércules, que jugava a segona; del 47-49 vaig jugar amb el Tarragona; i el 49-50 vaig tornar una altra vegada amb el Barcelona, és a dir, quan vaig tenir 30 anys vaig tornar a jugar amb el Barça.

—Quin ha estat el jugador que vos ha agradat menys marcar?

—On m'agradava menys jugar era contra la Reial Societat, era on més m'afectava, perquè són una gent que en el futbol tot el temps t'estaven a damunt, no sé com ho he d'explicar. I a Bilbao tampoc m'agradava, hi havia un jugador que li deien en Zarra, que era un home molt valent i amb molta força sempre... Però els bascs eren tots així, molt valent i forts, i per això era on m'agradava menys anar.

—Qui era el president del Barcelona?

—El president del Barcelona era un coronel, un militar retirat. Als presidents els elegien, crec que de Madrid, i els imposaven. No crec que n'hi hagués cap que fos català, i si ho era devia ésser ben franquista, ja que no podien fer res sense el vist-i-plau.

—A quin camp jugàveu?

—A les Corts, al Camp Nou jo no hi vaig jugar mai.

—Qui eren els màxims rivals?

—L'Espanyol i també el Reial Madrid.

—Heu entrenat mai cap equip?

—Sí, el Constància.

—Es cobrava molt per jugar amb el Barcelona?

—Per anar amb el Barcelona en van donar dues-centes mil, que a l'any 44 eren molts de doblers. I després ens donaven un tant cada més (3.000), i teníem uns doblers assignats per partit guanyat, dins i fora camp.

—Vàreu jugar a Europa?

—No.

—On vivíeu el temps que vàreu jugar amb el Barcelona?

—Vivia a una casa d'una família que eren de Caimari. Tenien una pastisseria a Barcelona, que es deia Pastisseria Mallorquina.

—Quin era el “crak”, aquella temporada?

—En César, que jugava de davanter centre.

—Vàreu tenir altres ofertes per anar a jugar?



Antoni Esteve en l'actualitat, davant una fotografia de quan jugava amb el Barça.

—Sí, al 43, un any abans d'anar amb el Barcelona, van venir els del Madrid a parlar amb jo, però no volien saber res dels directius del Constància i em van donar 25.000 ptes. Però al cap d'uns mesos van venir els del Barcelona, i als dels Constància els interessava més que anàs amb el Barcelona, perquè li deixaven dos jugadors, en Rosselenc i un altre, perquè jo anàs al Barcelona. Els vaig comentar allò dels doblers del Madrid i em varen dir que no passava res, que firmàs pel Barça, i que seria del Barcelona. Els del Madrid no m'havien fet firmar res. Però després vaig firmar, em van xerrar de les dues-centes mil, el Constància preferien els del Barça i me'n vaig anar.

—I els del Madrid no vos varen dir res?

—Vaig voler xerrar amb ells per tornar-los els doblers, però em van dir que no els volien. Vaig tornar a parlar amb els del Barcelona i em van dir que els depositàs a la federació, i així ho vaig fer, els vaig ingressar als del Madrid, que en van fer un paperet que ben segur que encara és amagat per algun lloc de la casa.

—Vos vàreu sentir bé dins el Barça?

—Sí, el Barcelona és un bon equip, un gran club.

—Quina llengua parlàveu amb els vostres companys?

—En català, sempre en català.

—De quin equip sou ara?

—Indubtablement del Barcelona. Sempre té les meves simpaties. Curiosament l'altre dia jugaven l'Atlètic de Madrid amb el

Tenerife i ho mirava tranquil·lament. Però l'altre dia jugava Barça-Numància i ja era una altra cosa, però ja estava tranquil perquè deia que el Barcelona guanyaria, però sempre que juga el Barcelona suu per davall els braços... és possible això?...

—Quin creis que és el millor jugador del Barcelona ara?

—Ara el que té molta sort és en de la Peña, però els jugadors del Barça tots són bons; a jo, en Figo, el portuguès, també m'agrada.

—És veritat que en temps del franquisme el Reial Madrid sempre estava més afavorit que el F.C. Barcelona?

—Sí, per exemple la discussió que hi va haver amb en Di Stefano: perquè era amb el Barcelona que anava, però després el van sortejar o agafar i va anar al Madrid, però era al Barcelona on havia d'anar. Aquell temps el Madrid sempre anava davant.

—Heu anat a veure jugar el Barça?

—No, no hi he anat, m'agradaria però em fa peresa ara haver de partir. Però crec que ha d'ésser una cosa magnífica. L'altra dia em vaig trobar un maonès, que viu a Inca, i em va explicar que havia anat a veure el Barça, i em va dir que quan la gent es posava a cridar “Barça, Barça...” deia que es posava la pell de gallina, que s'emocionava, anava més encès aquell home, més emocionat...

—Com a jugador no vos emocionàveu quan vós cridaven, mentre jugàveu?

—No, perquè només sents renou i més renou, però no sents res,



Corró rep una distinció durant el sopar organitzat per la Penya Blau-grana d'Inca.

no saps què diuen o què volen.

—Què creis que vol dir que el Barça és més que un club?

—És més que un club perquè tota la gent de Barcelona és del Barça. Per què no han d'esser de l'Espanyol? Per què fan aquesta diferència tant grossa? Però l'Espanyol és l'Espanyol... I els catalans som del Barcelona, del Barça! No som espanyols com l'altra gent. És més que un club perquè tot Barcelona es preocupa pel Barcelona. És que els de l'Espanyol, al meu temps, xerraven el castellà i els catalans són catalans, per defensar el seu poble o la seva raça.

—Els mallorquins, què trobau que som, catalans o espanyols?

—Clar... més catalans. El curiós és que quan jo estava per allà i em demanaven "d'on ets tú?" i quan els deia que era mallorquí, em deien que passàs, però si era foraster i havien de canviar la llengüa ja era diferent. Aquí, a Mallorca, en canvi, passam més, si són forasters paciència... No sé per què és això, però ja els ve d'enrera.

—Quan vós jugàveu amb el Barça, qui va guanyar la Lliga?

—L'Atlètic d'Aviació, que ara és l'Atlètic de Madrid que jugaven amb un defensa que havia jugat amb el Constància a Inca, que li deien en Riera qui era un fill d'un tinent de guàrdia civil. I l'any següent la va guanyar el Barcelona, però jo ja era a Inca.

—Hi havia qualque competició com ara la Copa de Europa o la Copa del Rei?

—Quan jo era allà, per Nadal, hi va haver les noces d'or i va venir un equip de Xile anomenat San Lorenzo d'Almagnò, un alemany i un altre d'argentí. Vam fer un petit torneig que el va guanyar el San Lorenzo d'Almagnò.

—Com es vivia abans un partit Barça-Madrid?

—Era ben igual, però abans no hi havia tot això de la televisió, que anima més la gent. Fa la impressió que tant sols juguen (o s'enfronten) els jugadors sinó també el públic. Tot això ja ve d'enrera. Els madridistes no hi caien bé (a Barcelona) i ells ho sabien. Per això quan els barcelonistes anaven a Madrid tampoc eren ben rebuts.

—Què era més intens, un Barça-Madrid o un Barça-Espanyol?

—Barça-Espanyol era una rivalitat, però no era un rivalitat com la del Madrid. Perquè, a l'Espanyol, l'apreciàvem perquè a pesar de tot té jugadors catalans, però és un segon torn encara que faci campió, que hi va fer quan es va acabar la guerra, va ésser campió d'Espanya. Tenia bons jugadors.

—Vos impossaven el castellà durant el franquisme?

—Sí, me'n record bé. Ens deien "si eres español, habla el idioma del imperio", cartellots d'aquests n'hi havia per tot. Això era una aberració, ens volien llevar la llengua i tot, són discussions i coses que no tenen sentit. El que tenim clar és que parlem en mallorquí, i la nostra gramàtica és la catalana, perquè no en tenim de mallorquina.

—Trobau que ha canviat el futbol?

—Sí, moltíssim, perquè ara se sap molt més, hi ha llibres, noves tècniques de joc que els entrenadors repeteixen moltes vegades i queden als jugadors. Abans qualsevol podia ésser entrenador. També ara es paguen molts de doblers. Ara també hi ha molta més afició que abans. Al Barça, jo el veig molt gran.

—Ara nosaltres vos anirem dient unes quantes paraules i vós ens heu de contestar el primer que penseu:

Cruyff: Un bon entrenador.

Barça: El millor equip d'Espanya...!

Constància: Pel que és el poble, bé, bé...

Jaume I: El conqueridor de Mallorca.

Franco: Que ja és mort.

Droga: Que és una llàstima que existesqui.

Ramon Llull: Diuen que va ésser un bon capellà, un bon frare.

Rondalles Mallorquines: Bones, m'agraden.

Canyelles: Pareix que ha sortit per la porta de darrera, no sé com acabarà això.

Doblers: Tenen un poder extraordinari.

Bòsnia: Absurd.

Països Catalans: No sé què he de pensar d'ells. Tenen molts de poder, de cada dia van a més.

Política: Per l'estil tota.

Futbol: Ha millorat, hi ha més coneixements. **Aina-Maria Bernad Barceló, Bernat Bibiloni Cerdà, Maria Joan Cirer** Ω

Futbol i política

Recentment *Interviú* ha publicat un llistat sobre les simpaties polítiques dels dirigents dels clubs de futbol hispànic. Cal dir que la majoria absoluta, segons *Interviú* és per al PP (alguns com Augusto César Lendoiro, del Deportivo de la Corunya, fins i tot en són militants). Les excepcions: els de la Reial Societat i l'Atlètic de Bilbao són del PNB-EAJ; el del Tenerife és pro Coalició Canària; l'Atlètic de Madrid del Gil i Gil (màfia); el Rayo Vallecano de Ruiz Mateos (ara pro-PP també, com el seu enemic Boyer). La paradoxa és que mentre els del Barça figuren com a pro PP, els de l'Espanyol són pro CiU. La resta (Reial Madrid, València, Sevilla, Saragossa, Vigo, Compostel·la, etc), adjudicats al PP. A veure si en Sixte Cambra (oposició de CiU front a Nuñez dins el Barça i senador de CiU) recupera el Barça per a Catalunya.

De tota manera, el Barça és sols un succedani d'una Selecció Nacional Catalana. Per cert, que si algú vol recollir signatures en favor de la creació d'una Selecció Nacional Catalana de Futbol, escriuiu a SE. NA. CA. F-Apartat 5129, Barcelona 08080.

Des que hi ha el programa *Força Barça!* a TV3, tan bilingüe i xarnego-patxanga, el Barça no guanya més lligues, ni copes, ni uefes ni res. A veure si el treuen, car se'n mofen sense contemplacions de les ridiculeses i febleses humanes. Un mal exemple de civisme i de catalanitat. Vil·lingüisme no.

A l'Atlètic de Madrid-València els "atléticos" cridaven: "Valencianos, yonquis y gitanos". A Madrid ens estimen. **Jaume Tallaferro** Ω

PREMIS BARCO I LLAÜT

Organitza: **Lobby per la independència**

El lliurament tindrà lloc divendres, 24 de juny en un sopar

Primera llista de candidats:

Premi Barco, serà atorgat a la persona o entitat que hagi destacat en l'atac als drets nacionals de Mallorca:

Feria de Abril / Joaquín Cotoner / Luis María Ansón

Premi Llaüt, serà atorgat a la persona o entitat que hagi contribuït a la recuperació dels drets nacionals de Mallorca.

Correllengua 96 / Diari de Balears / Cristòfol Soler



PETITA HISTÒRIA DE LA CUINA A MALLORCA (1)

La cuina d'altre temps a Mallorca

ANTÒNIA SERRANO I DARDER

autora del llibre *Les receptes de na Tonina*

Quan érem petits sentíem molt l'expressió «altre temps». Era un temps indefinit que podia anar des dels inicis del món fins a la guerra de 1939. En aquest moment comença una nova època: la de després del moviment. Què menjava la gent altre temps? I abans o després del moviment?

Iniciarem avui un recorregut gastronòmic per la nostra història culinària¹ que he dividit en sis episodis: *La cuina d'altre temps a Mallorca*, *La cuina medieval a Mallorca*, *La cuina mallorquina fins a finals del segle XIX*, *La cuina a la Mallorca pre-turística*, *La cuina a la Mallorca actual* i *Les receptes de na Tonina* (la meua versió de la cuina mallorquina).

Què es menjava a Mallorca altre temps?

Jo ho tenia ben clar: el mateix que menjava «la comtessa sense braços» el temps que va viure amb els braços tallats i abandonada dins el bosc: herbetes i la mica de fruita que podia abastar amb les dents.

Em preocupava molt la història que ens contaven a l'escola del petit foner tomant el berenar de damunt un arbre, perquè sempre he gaudit d'una horrible punteria.

Com tots els infants valldemossins d'aleshores, vivia molt temps en contacte amb la natura i coneixia prou herbetes i fruites que estarien al meu abast si un dia passava fam. Coneixia i rosegava la vinagrella, el fonoll i l'herba sana.

També sabia que les cames-roges, els lletsons, la borratja, els colitxos i la verdolaga eren bones per menjar. Ben segur que els primers moradors de la nostra illa, els talaiòtics, també ho sabien, i si no ho sabien, ho degueren descobrir ben aviat.

De fruites silvestres se m'acudien: els murtons, les cirretes del bon pastor, els lledons, les serves, els aglans, les arboces, les móres d'esbarzer i les atzeroles.²

Els caragols i les pegellides els veia com a possible recurs de supervivència. Passat el temps hi vaig afegir les figues de moro i les bledes ventureres.³ Acabat el recompte ja no passava pena de morir-me de fam.

A Mallorca, dels talaiòtics passarem als romans, als vàndals, als bizantins... Pareix ésser que els jueus també eren a la nostra illa des del segle V. Després d'uns segles classificats d'obscurs, arribaren els musulmans. Totes aquestes cultures deixaren la seva empremta a la nostra cuina. L'amic Miquel Ferrà i Martorell en el seu llibre *L'ahir i l'avui de la cuina mallorquina* descriu molt bé aquesta etapa que comença amb els primers pobladors de les illes i arriba fins als nostres dies.

Aquest llibre m'ha mostrat coses prou interessants que no sabia i me n'ha recordades d'altres que sí sabia.

Vull fer especial menció d'uns pastissos: els robiols, els cocarrois, les panades i els crespells.

Per la seva forma de mitja lluna, els cocarrois i els robiols podrien formar part de l'herència culinària àrab.

El mateix podríem dir de les panades i els crespells fent referència al llegat jueu. La pasta sense llevat i la carn de xot de les panades ens recorden el pa àzim i l'anyell pasqual. Així mateix, els crespells, per la seva forma, recorden l'estrella de David.

Malgrat que nosaltres ja no feim la recepta original, perquè posam saïm a la massa, cosa que no farien mai ni els moros ni els jueus.

A Valldemossa ben segur que, durant la temporada que va de Tots Sants a sant Macià, menjaven tords. I a més els devien caçar amb el mateix sistema que ara s'usa: a un coll, asseguts al siti i amb els filats despleats. Ω

¹ Aquesta història és un poc novel·lada.

² No puc assegurar que totes aquestes fruites siguin silvestres, però, a mi, m'ho pareixien.

³ Són aquelles bledes verd obscur que neixen espontàniament pels nostres camps.

A Son Rapinya reclam

En Vicenç de Son Rapinya

Quan es desperta l'albada i el sol ha aixecat el vol, torna a sortir un nou dia, a l'obra barriada, de nou li batega el cor. Els infants, cap a l'escola com mana l'obligació de son Quint, té anomenada, bressol de saviesa i amor.

Can Baltasar obre portes, on la gent hi pot comprar ses ensaimades tan bones, i aquell pa tan olorós que dins la boca es desfà.

A ca na Quica, vetes i fils, perfums i parament de llar, pels qui no fa gaire estona que a la vicaria han passat.

Per l'estètica femenina dos noms no cal oblidar: la perruqueria de na Mercedes per als cabells arreglar; havent finida la feina a corre-cuita han d'anar cap al saló Dona i Forma, hi trobareu na Pilar que amb traça i galania vostres ungles polirà, també les *moldejarà* i tot garrut quedarà.

Quan arriba el migdia, que és hora d'anar a dinar, ben segur que pots triar el lloc on vulguis anar; pots arribar a can Tuti, demanar un plat combinat, Bodega de la Moncloa, de l'om menjar un entrepà i si així ho decideixes a ca en Rodrigo anar, menjaràs bé a la carta, quedaràs com un rajà.

Si a l'hora de partir el cotxe no pots engegar a Autoserci heu d'anar, en qüestió d'una hora i mitja com a nou te'l deixaran.

Tot això i molt més encara a l'obra barriada cada jorn sol succeir des que l'albada és desperta fins que el sol se'n va a dormir. Ω

L'ESTEL de Mallorca

Gloses



Homes que han fet retxa devers s'Arenal

CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR

Mallorca ha respirat gràcies als innovadors, aprengueren ses lliçons, ningú les havia ensenyat. Un home espavilat ho va esser n'Andreu Canals que uns miserables locals los convertí en catedrals.

Sa bona herència seguí de dos fills ben encertats, tengueren ben clar es cap de lo que pogués venir. Els locals van embellir, d'estructura ben moderna com aquella rica perla que molts de cors fa patir.

Allà a Son Verí Nou un gran parc s'hi va aixecar, no res hi manca allà, dóna a tothom consol: restaurant que n'és un sol, salons de diversió, piscines pel nedador, se troba lo que se vol.

En Jaume Oliver fugí de treballar ses sabates, va demostrar seves *manyes* en lo molt que construí. Ningú se'n pogué avenir de s'empresa que creà, ses gran finques que aixecà sense cap duro tenir.

A taxista es dedicava quan sa feina començà, a s'Arenal se'n va anar perquè sa idea el cridava. Es procés estudiava de lo que pogués venir, es turisme vendrà aquí perquè Mallorca agrada.

Pinos Mar va aixecar i Sol i Pinos també, Luna Parc li vengué bé, molt de clients va allotjar. Setze finques ell dotà d'un caràcter modernista, va esser en Jaume s'artista que tot ho va dissenyar.

En Miquel Salvà comprà un trast de gran dimensió, un hotel de alt honor allà hi va edificar. Tot allò ho va dotar del més modern que existia, "Honderos" li posaria, sa piscina no hi mancà. Ω

(continuarà)

Mallorca

Escandell



A Mallorca em dirigesc amb orgull i simpatia per ser l'illa que mereix alabar més cada dia.

Per tenir tanta bellesa molt digne d'apreciar, i la gent en la tendresa de bon cor per estimar.

La primavera adorna el camp de molts de colors, de complement s'engalana dels aucells més cantadors.

Durant l'estiu té les platges que mereixen destacar, per lo netes i cuidades per prendre el sol i nedar.

Resumint, m'atreveria en conjunt fer monument, i en la història se veuria que és un fet intel·ligent. Ω



Tots a la una!

ES GALL

Ningú em digui que faig guerra, perquè escaini com un "Gall"; en la lluita per la terra soldats de dreta i d'esquerra hi ha d'haver, si volem ball.

Talaies hi ha per la crosta de l'illa, als penya-segats, construïdes ben aposta contra els "moros a la costa", mai contra nostres ciutats.

Avui l'illa no està neta, guaita hi ha que està venut; contra aqueixa vil geneta hem d'encarar l'escopeta... "Cresta molla té el puput!"

També ataquen nostra escorça de per tot, d'aquí i d'allà; per això ens cal junts fer força

per vèncer, vinclar o tòrcer els qui ens volen barrinar.

Nostres enemics fan festa, si feim baralles de galls; ells aplaudeixen la gesta, perquè saben que amb aquesta ens fan un poc més vassalls.

Galls, pollastres i gallines, quiques i polls hi ha al corral; sols posam trampes i mines a genetes assassines que ens entrin pel finestral.

Així com en un gran dia tots a la Plaça Major, cal que la ciutadania digui prest: Sobirania pertany a nostra nació. Ω

Recorda! Quan hagis llegit aquest periòdic, si no en fas la col·lecció, regala'l a un amic, veí o parent. El país ho necessita.

L'ESTEL de Mallorca

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
 Adreça.....
C.P.....
 Població.....
 C.I.F. Tel

M'interessa una subscripció ANUAL 3.000 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa
 Adreça
 Núm. entitat.....Núm. sucursal
 Compte núm.

Firma

Ompliu aquesta tarja i enviau-la al Apartat de Correus 124 07600 s'Arenal de Mallorca

L'ESTEL de Mallorca

Mallorquí! La llengua catalana, pròpia de les illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

EL POBLE ESPANYOL



Na Immaculada Peñasco i la seva família inauguraren fa trenta-un anys un souvenir al Poble Espanyol.



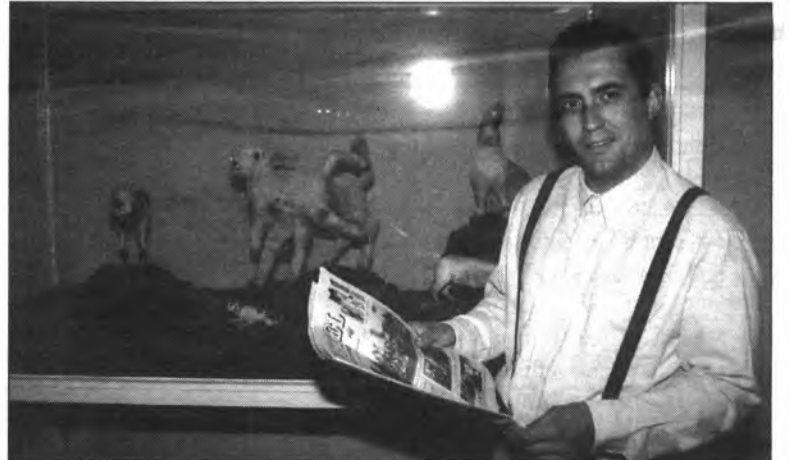
Els senyors Dengrà i la senyora Pastor regenten botigues de marroquineria i souvenirs al Poble Espanyol.



El matrimoni Bergues-Cortès, nascuts al Fortí, regenta des de fa sis anys el bar Casa Juanito, al Poble Espanyol.



En Jaume Darder, nascut a Ariany, és el director del Poble Espanyol de Ciutat. Aquest complex turístic és propietat en un 83% de les Caixes Confederades Espanyoles, en un 11% de Sa Nostra i en un 6% de La Caixa.



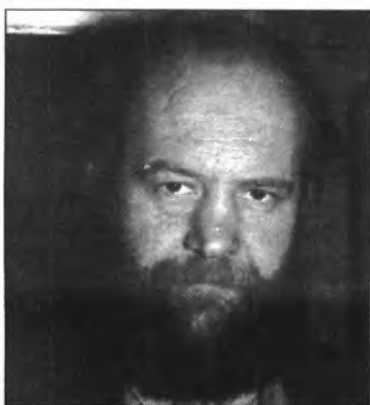
N'Albert Sagrera és el director i na Lluïsa Terrassa la propietària del Museu d'Animals extraordinaris que un temps estaven a Llubi i ara s'exposen al Poble Espanyol.



Na Mercè Lorca, de Ciutat, regenta una botiga de bijuteria menorquina al Poble Espanyol.



Na Catalina Verd de Son Espanyolet regenta des de fa deu anys l'estudi de ceràmica Gres, al Poble Espanyol.



En Peter Owen, nascut a Bèlgica i amb nacionalitat britànica, regenta des de fa vint anys un taller de ceràmica al Poble Espanyol. Si no sabeu el seu nom, pensareu que en Peter és mallorquí ja que parla el català amb accent cataliner.



Na Maite Caldera, nascuda a Càceres, regenta des de fa catorze anys la botiga d'esmalts Maite, al Poble Espanyol.

Dins les murades del Poble Espanyol hi ha bars, restaurants, artesans del fang, del vidre, de la ceràmica, dels brodat, dels teixits, de Toledo, souvenirs, sales de congressos on a més de congressos s'hi fan dinars i sopars de nocces, comunions, desfilades de moda, exposicions de pintura, de fotografia. Al Teatre Romà i a la Sala Magna s'hi representen obres teatrals. Durant el transcurs d'aquest any s'hi hauran fet sis congressos i diversos grups de promoció hi reuniran el seu personal per incentivar-los... En una paraula, el Poble Espanyol és un món diferent. A les seves instal·lacions, els residents mallorquins hi poden entrar de franc. De manera que caldria aprofitar aquests "tros d'Espanya" encara que siem independentistes. Ω



En Carles Puigcerver regenta des de fa quinze anys un taller i una botiga de ceràmica al Poble Espanyol. En Carles s'ha fet famós per les seves figures de la història de Mallorca amb les que està iniciant un museu que caldrà visitar.



En Jaume Mora, de la barriada de Bons Aires de Ciutat, és el tercer d'una saga de teixidors de catifes amb el taller actualment al Poble Espanyol. El seu padrí, Cristòfol Mora, de Porreres va emigrar a Ciutat a les darreries del segle passat i va posar un taller de teixidors a Santa Catalina.